

TFG

L'HORTET

DISSENY D'UNA COL·LECCIÓ EDITORIAL PER A LA
CONSCIENCIACIÓ I SENSIBILITZACIÓ CAP AL PATRIMONI
NATURAL I MEDIAMBIENTAL VALENCIÀ

Presentat per Marina Rico Sarrion

Tutora: Melani Leonart Garcia

Co-tutor: Álvaro Sanchis Gandia

Facultat de Belles Arts de Sant Carles

Grau en Disseny i Tecnologies Creatives

Curs 2020-2021

UNIVERSITAT
POLITÈCNICA
DE VALÈNCIA

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE VALÈNCIA
FACULTAT DE BELLES ARTS DE SANT CARLES

RESUM

L'objectiu principal del nostre projecte és conscienciar i sensibilitzar envers el medi ambient i el patrimoni natural valencià. Per a aconseguir-ho, dissenyarem una experiència d'aprenentatge a través d'una col·lecció editorial, i produïrem i farem un testatge del primer número. Aquesta anirà enfocada a crear un impacte futur a les vides de les noves generacions —emprant metodologies innovadores com la ludificació— perquè puguen conèixer els aliments que consumeixen, valorar i promoure l'agricultura sostenible i una millor alimentació basada en productes de proximitat.

PARAULES CLAU

Disseny editorial, educació mediambiental, alimentació sostenible, mediambient, patrimoni natural, ludificació, Comunitat Valenciana.

ABSTRACT

The main objective of our project is to raise awareness and sensitize about the environment and the Valencian natural heritage. To achieve this, we will design a learning experience through an editorial collection, and we will produce the first number. The work will focus on creating an impact on the lives of future generations —using innovative methodologies, like gamification— so they can get to know the food they consume, value and promote sustainable agriculture, and improve their diet by consuming proximity products.

KEY WORDS

Editorial design, environmental education, sustainable food, environment, natural heritage, gamification, Valencian Community.

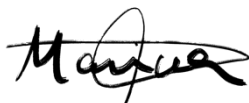
CONTRACTE D'ORIGINALITAT

El present Treball de Fi de Grau ha estat realitzat totalment per l'alumna Marina Rico Sarrión, per a l'obtenció del Grau en Disseny i Tecnologies Creatives de la Universitat Politècnica de València, promoció 2016/2021.

Aquest document és original i no ha estat entregat com a altre treball acadèmic previ. Així mateix, tot el material pres d'altres fonts ha estat citat correctament.

Signatura:

Data: 5 de juny de 2021.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Marina', with a stylized flourish at the end.

AGRAÏMENTS

A Melani i a Álvaro, per ajudar-me de principi a fi i brindar-me l'oportunitat de dur a terme aquest projecte amb total llibertat creativa.

Al meu pare Toni i a la meua germana Alba, per ajudar-me i aconsellar-me sempre que ho he necessitat. I a la meua família, amb la qual sempre puc comptar. Pels que estan i els que hi eren.

Als meus amics i companys de carrera, per inspirar-me sempre i créixer al vostre costat, com a dissenyadora i com a persona.

A Joaquín, per la seua paciència i per a estar sempre al meu costat, donant-me suport a cada pas.

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ	10
1.1. Justificació	10
1.2. Objectius	11
1.3. Metodologia	12
2. MARC TEÒRIC	13
2.1. Perquè parlar de salut i agricultura ecològica a les escoles?	13
2.1.1. Pes de la verdura i la fruita en l'alimentació.....	14
2.1.2. L'agricultura ecològica.....	15
2.1.3. Importància del patrimoni natural i cultural.....	16
2.2. L'experimentació en l'etapa educativa d'infantil i primària	16
2.2.1. El joc com a eina didàctica.....	17
2.2.2. Importància de l'experimentació sensorial.....	18
2.3. Disseny social	19
2.3.1. Definició i característiques.....	19
2.3.2. Ecodisseny.....	19
3. DESENVOLUPAMENT	20
3.1. Definició del projecte: briefing	20
3.2. Referents professionals	21
3.2.1. Referents conceptuals.....	21
3.2.2. Referents gràfics.....	23
3.2.3. Referents per al <i>packaging</i>	24
3.3. Format editorial	24
3.4. Naming i capçalera	25
3.4.1. Naming.....	25
3.4.2. Capçalera.....	26
3.5. Disseny de les portades	27
3.6. Disseny del contingut	29
3.6.1. Creació dels continguts.....	29
3.6.2. Tipografia.....	30
3.6.3. Il·lustracions.....	31
3.7. Contenedor: packaging	34
3.8. 1ª versió impresa	35
3.8.1. Testatge.....	31
3.8.2. Conclusions a partir del testatge: aspectes a millorar i canvis aplicats.....	37
3.9. Prototip final: L'hortet	38
3.9.1. Quaderns.....	38
3.9.2. <i>Packaging</i>	41
4. PRESSUPOST I VIABILITAT	43

5.CONCLUSIONS.....	44
6.REFERÈNCIES.....	45
6.1. Bibliografia.....	45
6.2. Recursos en línia.....	45
6.3. Conferències.....	47
7.LLISTADEFIGURES.....	47
8.ANNEXOS.....	50
8.1. Publicació completa de l'Hortet: la carxofa.....	51
8.2. Material didàctic complementari.....	62
8.3. Plànol i il·lustracions del packaging.....	62

1. INTRODUCCIÓ

Mitjançant aquest treball de fi del grau de Disseny i Tecnologies Creatives volem dissenyar i proporcionar una eina didàctica, lúdica i creativa que servisca com a mitjà per a conscienciar la xicalla del primer cicle de primària envers la sensibilització i el compromís amb el medi natural i mediambiental que ens envolta, centrant-nos en les varietats tradicionals de verdures i fruites del territori valencià. Ho farem a través d'una col·lecció editorial, de la qual produïrem el primer exemplar, que servirà com a material didàctic tant per als educadors i les educadores valencianes com per a famílies que guiaran els més petits en aquesta experiència d'aprenentatge.

1.1. JUSTIFICACIÓ

El canvi climàtic i l'increment de l'efecte d'hivernacle constitueix actualment la major amenaça mediambiental de la humanitat i les seues conseqüències poden ser devastadores. Espanya, juntament amb altres cinc països de la Unió Europea, acumula al voltant del 70% de tots els gasos d'efecte d'hivernacle del continent (Greenpeace, 2020). La necessitat de dur a terme aquest projecte sorgeix per la preocupació personal per l'agroindústria i els efectes negatius que exerceix sobre el nostre planeta i, concretament, en l'àmbit local. Quina relació tenen els aliments que consumim amb el canvi climàtic i la pèrdua de la diversitat mediambiental? Com analitzen Àgueda Ferriz Prieto, Abel Esteban Cabellos, Luis González Reyes i José Luis Fernández Casadevante (2017):

«El vigent model agroindustrial té també altres impactes negatius com la incidència sobre la biodiversitat. A causa de la cerca de la màxima rendibilitat econòmica en el curt termini, es conreen i crien solament les varietats o espècies més productives o aquelles que millor s'adapten a les llargues cadenes i temps de transport. Una dinàmica que provoca la pèrdua de les varietats locals (adaptades a varietats climàtiques i topogràfiques singulars), que havien estat produïdes i reproduïdes per els campesins durant segles de recerca.»

Localment, la desconexió dels joves envers el patrimoni mediambiental i natural valencià és cada vegada més evident. Al segle XXI ha augmentat la pèrdua progressiva d'habitants dels pobles cap a les ciutats. A Espanya, 3 de cada 4 municipis rurals han perdut població al llarg de l'última dècada (El Diari Rural, 2020). Aquestes dades evidencien la pèrdua continuada del contacte i de la sensibilitat envers el patrimoni mediambiental. Les noves generacions estan cada vegada més allunyades del món rural i natural que ens envolta, desconeixent d'on provenen les fruites i verdures que es consumeixen o, fins i tot, de quina temporada són.

Per què parlar d'agricultura sostenible i de la importància del patrimoni mediambiental a les aules? Cal educar en valors des de menuts, apropar-nos, salvaguardar i reivindicar aquest bagatge cultural, perquè així aconseguirem ser més coneixedors, respectuosos i responsables amb el nostre entorn i amb nosaltres mateix. Com va evidenciar l'enquesta per a docents —especialment d'educació infantil i primària— realitzada el dia 26 de desembre de 2020 a 124 treballadores de la Comunitat Valenciana, el 74,2% pensa que no es tracta suficientment a classe el tema del patrimoni natural valencià i el 73,3% creu que s'aconsegueixen gens o poc els objectius relacionats envers la sensibilització cap al nostre patrimoni mediambiental.

Per tant, la col·lecció editorial s'ha desenvolupat com a mitjà, és a dir, l'objectiu principal és la finalitat social —conscienciació i sensibilització— i per a aconseguir-ho fem el llibre com a eina didàctica gamificada. Com diu Alexandra Valdivieso (2020), fundadora i CEO de Seven Thinkers «la idea d'utilitzar el pensament del disseny com a metodologia d'aprenentatge es basa a ensenyar-los un mètode per a generar les seues pròpies respostes als problemes que afrontaran en el futur, en lloc d'ensenyar-los a memoritzar.» Açò és important per a crear agents actius contra el canvi climàtic, persones crítiques i compromeses amb l'entorn.

1.2. OBJECTIUS

L'objectiu principal d'aquest treball és plasmar els coneixements adquirits al llarg del Grau en Disseny i Tecnologies Creatives i professionalitzar-nos en l'àmbit editorial, elaborant una col·lecció editorial i la producció del primer número amb la intenció de conscienciar a les noves generacions de la importància de la coneixença, valoració i respecte de l'entorn. A més a més, a aquest objectiu citat l'acompanyen els següents objectius específics:

- Apropar la societat al món agrícola, als aliments que consumim, valorant i promovent l'agricultura sostenible i de proximitat, una millor alimentació basada en productes propers i un estil de vida més saludable.
- Realitzar un estudi de les publicacions editorials que empen la *ludificació* per a tenir en compte les seues propostes didàctiques i emprar-les com a referents al nostre treball.
- Identificar les característiques del disseny sostenible per a elaborar un producte el més ecològic possible, emprant materials respectuosos amb el medi i biodegradables.
- Contrastar els referents estètics que ens servisquen per a realitzar una proposta gràfica òptima per a la nostra col·lecció editorial.

- Dissenyar una identitat visual efectiva que ajude a transmetre els coneixements i valors que volem a més d'atraure el públic al qual ens dirigim.
- Realitzar un testatge del primer número de la col·lecció per a poder fer les correccions necessàries i millorar el producte.

1.3. METODOLOGIA

Per a la realització d'aquest treball ens basarem en la metodologia projectual de Bruno Munari. El primer pas va ser identificar la problemàtica a tractar —conscienciació cap al patrimoni mediambiental i natural valencià— amb l'objectiu de desglossar totes les necessitats del nostre projecte. Així doncs, identificarem el nostre públic objectiu (les escoles valencianes, els xiquets i xiquetes del primer cycle de primària i les seues famílies) i els valors a tindre en compte.

Seguidament, la nostra tasca com a dissenyadores fou conciliar una solució òptima. Quin és el millor mitjà per a arribar als més petits? Decidírem realitzar una enquesta a professionals docents d'educació infantil i primària de la Comunitat Valenciana. Després d'analitzar els resultats, concloguérem que la millor opció era realitzar una col·lecció editorial que emprara el joc i l'experimentació com a vector per a transmetre de manera efectiva el nostre missatge.

A continuació, ens centràrem en la recerca d'informació, iniciant la labor de documentació bibliogràfica. Analitzàrem la importància de parlar als xiquets i xiquetes sobre l'alimentació saludable, la cura del patrimoni agrícola —preservació de les varietats autòctones—, i el disseny social i sostenible. Simultàniament, realitzàrem una recerca de referents en l'àmbit conceptual, que hi ha fet d'aquesta temàtica? Tanmateix, s'elaborà una anàlisi de referents a escala editorial que empraren metodologies renovadores a les seues publicacions. I finalment, procedirem a explorar els referents gràfics i començarem a experimentar les possibilitats gràfiques òptimes per al nostre projecte.

Primerament, elaboràrem el *namíng* (o procés de creació del nom d'una marca) i la capçalera de la col·lecció editorial. A continuació, definirem el format editorial i començarem el disseny del contingut didàctic del llibre, basant-nos en el treball per projectes i la ludificació.

Paral·lelament, començarem a dissenyar l'esquema de continuïtat de les portades de la col·lecció i iniciarem la creació de les il·lustracions i de tot el material complementari que acompanyaria a la col·lecció editorial.

Una vegada finalitzat, es va prototipar el primer exemplar i es va realitzar un testatge amb xiquets del primer cycle de primària. Seguidament, es va fer una anàlisi de les conclusions a les quals havíem arribat després del testatge i dels possibles canvis que calia aplicar per a millorar el producte. Tot seguit, realitzàrem els canvis necessaris i imprimírem el prototip final.

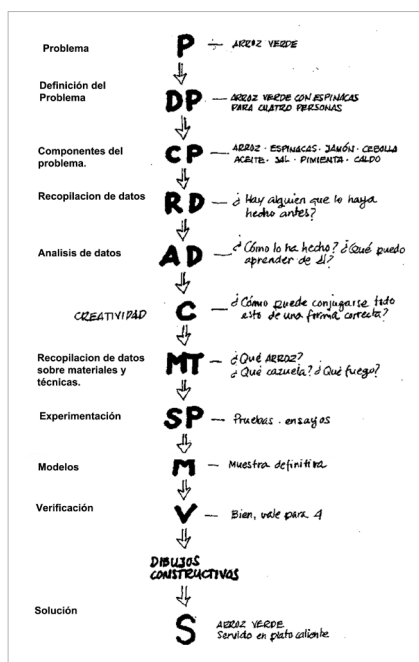

Fig 1. Mètode proposat per Bruno Munari a: Com naixen els objectes?

En darrer lloc, valorarem els resultats, sempre pensant què podríem fer per a millorar el nostre producte i aprendre dels nostres errors i dels nostres encerts.

Amb el propòsit d'organitzar les fases del projecte, elaborarem un cronograma orientatiu organitzat de manera setmanal entre els mesos de febrer i juliol.

PLANIFICACIÓ DEL PROJECTE						
MESOS	FEBRER	MARÇ	ABRIL	MAIG	JUNY	JULIOL
RECERCA I INVESTIGACIÓ	■	■	■	■	■	
DISSENY CONTINGUTS	■	■	■			
NAMING I CAPçalERA		■	■	■		
DISSENY PORTADES COL·LECCIÓ		■	■	■		
GRÀFICA INTERIORS			■	■	■	■
IMPRESSIÓ					■	■
TESTATGE PROTOTIP					■	■
CORRECCIÓ						■
MEMÒRIA	■	■	■	■	■	■
ENTREGA						■
PRESENTACIÓ						■

Fig 2. Taula de planificació del projecte, basant-nos en el diagrama de Gantt.

2. MARC TEÒRIC

2.1. PER QUÈ PARLAR D'ALIMENTACIÓ, SALUT I AGRICULTURA ECOLÒGICA A LES ESCOLES?

L'alimentació és una part molt important de les nostres vides, tant des d'un punt de vista social com des del punt de vista de la salut. D'ençà que naixem, passem molts moments asseguts menjant al voltant de la taula amb la família o els amics. El menjar acompanya experiències molt importants al llarg de la vida i a mesura que vas creixent comences a ser responsable de la teua alimentació i de l'elecció que fas dels aliments que consumeixes.

Així doncs, algunes pràctiques implementades per a l'obtenció dels aliments que consumim en el dia a dia, provoquen un impacte negatiu en el medi ambient, com és el cas de les plantacions de soia en l'Amazonia. Com reivindica *Greenpeace* (2017) al voltant de cinquanta milions d'hectàrees de bosc (una superfície de la grandària d'Espanya) han estat destruïdes només en els últims deu anys per a produir matèries primeres com la soia. És evident, la necessitat d'un canvi substancial en la manera en què produïm i consumim els aliments. Aquest panorama exigeix mesures urgents i l'educació és un vector clau per a aconseguir un futur sostenible.

2.1.1. Pes de la verdura i la fruita en l'alimentació

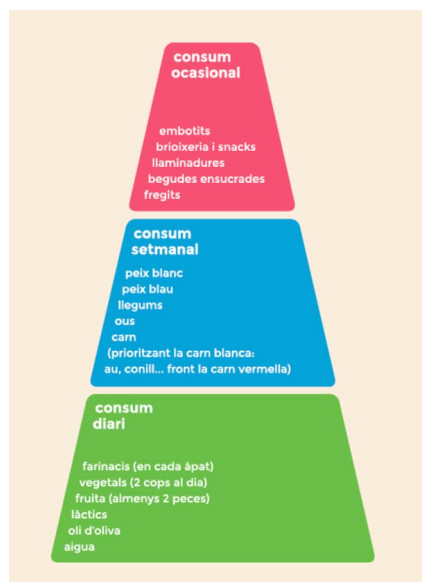

Fig 3. Piràmide nutricional. Informació extreta del web de Menuari.

La verdura i la fruita és una font essencial de minerals i vitamines, són necessàries per a una alimentació equilibrada i ajuden a prevenir l'aparició de malalties no transmissibles (OMS, 2019). L'Organització Mundial de la Salut (2019) recomana consumir 5 peces de fruita i verdura al dia, i exposa que «3,9 milions de morts l'any 2017 es devien a un consum inadequat de fruites i verdures». Com s'analitza a la tesis *Fast-food: social's repercussions* (2007) actualment, el *fast-food* i els aliments precuinats contenen un excés de sal, de conservants i de greixos saturats. El consum abundant d'aquests aliments, sumats a la problemàtica de l'abús del sucre en la dieta occidental, comporta greus problemes per a la nostra salut, com l'augment de l'obesitat, malalties cardiovasculars o l'aparició d'alguns tipus de càncer.

Així doncs, el consum de verdures i fruites aporta multitud de beneficis per a la nostra salut i, a més, consumir-les de temporada i de proximitat també per al medi ambient. Els aliments que recorren milers de quilòmetres per a arribar al nostre supermercat s'han de conservar per a arribar en bon estat a les nostres cases. Els productes de l'horta fora de temporada els mantenen en neveres gegants durant setmanes o mesos. Açò genera un consum de tones de CO₂ per a sostenir els aliments en bon estat, tot i que, aquestes mesures fan que perguen part de les seues propietats i el seu valor nutritiu (Greenpeace, 2021). Per tant, en cada estació la terra ens subministra verdures i fruites al punt òptim de maduració amb les seues respectives vitamines i minerals intactes i, a més, la majoria de vegades el consum de proximitat presenta un preu més assequible. És a dir, quan consumim productes de temporada estem contribuint a la sostenibilitat del nostre ecosistema, a la nostra salut i ajudant, també així, a l'economia local i els xicotets comerços.

Es tot un repte ensenyar als més petits a menjar de manera saludable i, a més, justa i sostenible. L'escola, la família i la societat on ens desenvolupem és un model essencial d'adquisició d'hàbits d'alimentació equilibrada i respectuosa amb l'entorn.

2.1.2. L'agricultura ecològica

Actualment, l'agricultura ecològica està cada vegada més extensa, milions d'agricultors d'arreu del món practiquen l'agricultura ecològica demostrant que es pot obtenir rendiment respectant el sòl, el medi ambient i a més, obtenint productes de qualitat i impulsant una economia agrícola verda.

Podem definir l'agricultura ecològica com un sistema agrari que empra tècniques basades en el respecte per la natura i no fa servir cap producte de síntesi química. L'organització *Greenpeace* (2017) classifica així els principis de l'agricultura ecològica:

- Tenint en compte el factor de la biodiversitat: l'agricultura ecològica emprà l'associació de cultius, una combinació de diferents varietats aconseguint sinèrgies entre cultius.
- Des del punt de vista de l'ús de productes respectuosos amb el medi: no està permès fer servir productes químics ni l'ús de transgènics. Es fomenta l'ús d'abonaments verds com el fem animal i el compost que enriqueixen el sòl.
- I, per últim, pel que fa al conreu de la terra, és necessari realitzar el mínim conreu possible al sòl per no perdre les capes de terra amb major quantitat de matèria orgànica i la seua complexitat intrínseca. La rotació de cultius és un punt clau perquè el sol no s'empobresca.

Tanmateix, presenta grans beneficis per al medi ambient (pal·liant les conseqüències negatives d'un sistema agroalimentari insostenible), per a la nostra salut (proporcionant aliments saludables) i protegint el sòl, l'aigua i el clima. Beneficis de consumir fruites i verdures de temporada i comprar-les als comerços o als mercats local (*Greenpeace*, 2017):

- Agricultura respectuosa i aliments més saludables.
- En termes econòmics, l'agricultura ecològica pot produir una mitjana d'aproximadament 30% més aliments per hectàrea que l'agricultura convencional.
- Millor manera de mitigar els efectes del canvi climàtic.

Per tant, cal integrar en el funcionament quotidià del nucli escolar i familiar experiències d'aprenentatge relacionades amb un model d'alimentació just i sostenible, ajudant així a normalitzar aquestes dinàmiques des de menuts creant agents actius contra el canvi climàtic, joves responsables amb el seu entorn que comprendran que està passant al món on viuen i podran actuar.

2.1.3. Importància del patrimoni natural i cultural a València

Com hem esmentat a la introducció, la humanitat està travessant una greu crisi mediambiental com han posat de manifest molts científics i estudis. Les emissions de contaminants destrueixen els recursos i degraden els ecosistemes.

Mitjançant aquesta col·lecció editorial busquem donar a conèixer els productes locals i les varietats autòctones valencianes i introduir als infants l'alimentació saludable i sostenible. Contribuint així, a una millor coneixença de les peculiaritats del nostre ecosistema, de les nostres fruites i verdures, i perquè els aliments locals esdevinguin d'interés agrari per als joves i es con-

Fig 4. Imatge extreta de la plataforma Per L'Horta.

Fig 5. Fotograma extret del vídeo *La Carxofa de Benicarló és art*, realitzat per l'Ajuntament de Benicarló.

servar les llavors valencianes. Singularment, a València dos terços de l'horta han desaparegut en cinquanta anys: un 64% de la seua superfície (Víctor Soriano, 2014). Per tant, és important facilitar eines per a transmetre la importància de la cura del patrimoni mediambiental i agrícola als més petits

A l'etapa educativa primària, és important que la cultura i la natura vagen de la mà. Com analitza la pedagoga Mar Esteve Ràfols (2019) a l'escola trobem quatre pilars imprescindibles: respecte per l'infant, sentit de comunitat, tenir cura del desig d'entendre, d'aprendre i de conèixer i, habitar la natura i la cultura. Centrant-nos en l'últim pilar, els infants quan fan coses que semblen purament biològiques (com és menjar fruites i verdures) també estan sent éssers culturals. Per tant, com continua analitzant l'autora «a l'escola no s'ha d'ensenyar la cultura, s'ha de viure la cultura: parlant, pensant, cantant, dibuixant, etcètera».

Cal esmentar que per al primer quadernet de la col·lecció hem escollit la carxofa. Aquesta és una verdura que ha esdevingut en els darrers anys símbol de lluita per l'horta de València i la podem trobar pintada a molts murs de barris com Benimaclet o El Carme, o emprada per moviments socials com Per L'Horta o Cuidem Benimaclet a les seues reivindicacions. A més, s'ha convertit en la verdura predilecta de pobles com Benicarló i Almoradí, i no pot faltar a les cases valencianes.

2.2. L'EXPERIMENTACIÓ EN L'ETAPA EDUCATIVA D'INFANTIL I PRIMÀRIA

Com hem esmentat, l'educació és un motor per al canvi social. Les xicotetes accions, tant a les nostres cases com a les aules, poden suposar estar un pas més a prop per a aconseguir objectius mediambientals com, per exemple, els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS, 2015-2030). Però, perquè aquests missatges arriben als més petits és necessari emprar metodologies atractives i dinàmiques que cerquen la implicació activa de l'alumne, fent-lo partícip de l'aprenentatge. Cada vegada més, els educadors i educadores busquen nous camins i noves vies basades en l'experimentació i el joc com a eina didàctica.

2.2.1. El joc com a eina didàctica

El joc és una activitat natural de la infància que proporciona plaer i satisfacció. Jugant els xiquets aprenen a conèixer-se a ells mateixos i també al seu entorn, és un mitjà d'aprenentatge que ajuda a desenvolupar les facultats psíquiques i físiques, possibilita les relacions no jerarquitzades i ens permet adaptar-nos a la realitat que ens envolta (Rosa Mª Guitard, 1985). Conèixer la potencialitat del joc i de l'experimentació i emprar-ho com a element didàctic és una eina transformadora.

D'altra banda, la ludificació és la metodologia d'aprenentatge que trasllada les mecàniques del joc a l'àmbit educatiu. Així doncs, aquesta ferramenta renovadora crida l'atenció dels xiquets i xiquetes creant experiències d'aprenentatge enriquidores, divertides i dinàmiques. Aquesta eina ha demostrat ser molt efectiva per diverses raons: la seua potencialitat educativa, la connexió amb l'entorn, la satisfacció personal final i la forma com es comuniquen les persones mentre juguen.

L'autor B. Montero (2017) identifica a la seua investigació, *Aplicación de juegos didácticos cómo metodología de aprendizaje*, quatre etapes principals del joc en el desenvolupament infantil:

- Etapa sensomotriu o d'exercici (de 0 a 2 anys): es posa el focus en la relació i la interacció de l'infant amb els objectes que l'envolten.
- Etapa preparatòria o del joc simbòlic (de 2 a 7 anys): es recomana l'ús del joc simbòlic que afavoreix el desenvolupament cognitiu, així com el llenguatge i la creativitat.
- Etapa d'operacions concretes (de 7 a 12 anys): les activitats són més complexes, presenten regles que s'han de seguir per a solucionar un problema plantejat inicialment, es comença a donar pas a la reflexió.
- Etapa d'operacions formals (de 12 endavant): els xiquets i xiquetes ja són capaços de realitzar relacions complexes.

Després de realitzar la nostra investigació, començarem a analitzar els tipus de dinàmiques de joc que millor funcionaran al nostre projecte. La nostra col·lecció editorial se centra en l'etapa del primer cicle d'educació primària on els i les alumnes tenen entre 6 i 8 anys. Per la qual cosa, dissenyarem activitats que afavorisquen principalment l'estimulació de la imaginació i la creativitat, els sentits i el desenvolupament cognitiu mitjançant el joc simbòlic o la ludificació.

2.2.2. Importància de l'experimentació sensorial

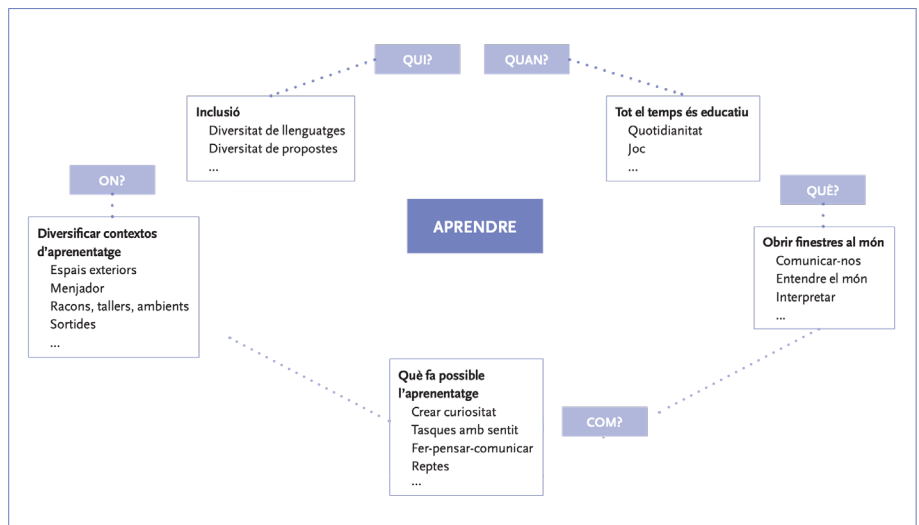
Si un dels objectius principals del primer cicle de primària és ajudar als més petits a conèixer el món on viuen, és important introduir el factor de l'experimentació sensorial i la creativitat (Mar Esteve Ràfols, 2019). Després de la nostra anàlisi, ens centrem en la metodologia de treball per projectes i la ludificació com a vectors del nostre treball. Aquestes pedagogies ens han servit per a crear els continguts de la col·lecció editorial i fer aquesta atractiva per al nostre públic objectiu.

D'una banda, el treball per projectes és una perspectiva pedagògica renovadora que situa als més petits com a protagonistes del seu propi aprenentatge. Seran els xiquets i les xiquetes els que reflexionaran i integraran els coneixements amb llibertat creativa, experimentant i pensant per ells mateixos. El

treball per projectes es basa en les preguntes Què, Com, Quan, Qui i Per què i a partir d'aquestes els xiquets desenvolupen els continguts.

D'acord novament amb l'autora, el fet de treballar per projectes a l'escola amb una orientació determinada esdevé una pràctica transformadora. L'infant aprén a través d'experiències de la seua pròpia vida, així doncs, és important vincular els continguts a situacions reals i singulars i no genèriques i impersonals.

Fig 6. Esquema del treball per projectes. Extret del document de competències bàsiques d'educació primària de Catalunya.

D'altra banda, la ludificació ens permetrà fer viure una experiència d'aprenentatge una activitat que a priori no ho és, ja que també es mostra com una activitat lúdica. Com diu Alba Aguilar (2020), activista-divulgadora educativa «crec en la ludificació com a estratègia per a integrar i afavorir el treball competencial i cooperatiu a les aules».

2.3. DISSENY SOCIAL

El disseny, amb totes les seues vessants, sempre ha exercit un paper fonamental com a agent de canvi social (Rawsthorn, 2021). Parlem de disseny social al nostre projecte, ja que el nostre objectiu principal és emprar les nostres capacitats com a dissenyadores per a fer front a l'emergència mediambiental i conscienciar en la biodiversitat i la recuperació de les llavors valencianes.

2.3.1. Definició i característiques

Com exposen Víctor Margolin —professor de la Universitat d'Illinois a Chicago— i Sylvia Margolin —professora de Treball Social a *Governor's State University*— (2012), la intenció principal del disseny social és la satisfacció de les necessitats humanes però no podem separar-lo del «disseny per al mercat»,

la diferència es defineix per les prioritats de l'encàrrec o la tasca més que per un mètode de la producció o distribució.

Després de elaborar la nostra anàlisi, podem dir que el disseny social contemporani té un paper fonamental per a construir una societat millor —tenint en compte les necessitats de la comunitat i del nostre planeta— on l'objectiu principal és crear un mitjà per arribar a un fi beneficiós per a la societat.

Així doncs, les característiques principals del disseny per a la innovació social són les següents (València Capital Mundial del Disseny, 2020):

- És un disseny que busca resoldre reptes socials.
- Prima el bé comú sobre els beneficis individuals o econòmics.
- Ha d'aplicar-se de manera pràctica i no sols teòrica.
- És reproduïble.

2.3.2. Disseny sostenible

Definim el disseny sostenible o l'ecodisseny com una metodologia que inclou criteris ambientals en el procés de disseny d'un producte o servei, tenint en compte totes les fases de desenvolupament, l'acabat final i el seu cicle de vida, per a intentar reduir l'impacte mediambiental (Conselleria d'Agricultura, 2021).

Fig 7. Esquema de l'ecoedició. Manual d'Ecoedició de la Conselleria d'Agricultura d'Andalusia.

D'aquest terme neix l'ecopublicació, una forma de gestionar les publicacions tenint en compte els principis de sostenibilitat (Conselleria d'Agricultura, 2021). En el sector editorial, podem incorporar nombroses mesures de bones pràctiques de sostenibilitat per a reduir la petjada ecològica que aquest genera a totes les fases de producció. Per exemple, com s'analiza a l'informe de l'ONU (2006) sobre el desenvolupament de recursos hídrics al món, Espanya es troba en la llista de països amb major petjada hídrica del món (consum d'aigua que es produeix en la fabricació d'un producte, transport i el volum d'aigua contaminada que genera el procés d'aquest).

Pensem que el disseny sostenible i l'ecopublicació són claus al nostre projecte. Així doncs, al llarg del desenvolupament tindrem la sostenibilitat en compte a cada pas, per a complir un dels nostres objectius i crear un producte el més sostenible possible dins de les nostres limitacions.

3. DESENVOLUPAMENT

3.1. DEFINICIÓ DEL PROJECTE: *BRIEFING*

Amb el propòsit d'assegurar un punt de partida per a començar a treballar el nostre projecte de fi de grau, va ser necessari definir un *briefing* des del principi. Aquest es va desenvolupar al voltant de la temàtica a tractar: l'acció pel medi ambient, centrant-nos en la Comunitat Valenciana.

El nostre projecte és un autoencàrrec que naix d'una preocupació personal, no implica cap agent extern. Com a dissenyadors, hem de definir i escoltar les necessitats socials per a crear una solució a través del disseny. Per tant, a continuació, definirem les premisses i objectius principals del projecte, la seua missió i visió i, per últim, els nostres valors.

La premissa principal de l'Hortet serà difondre les varietats tradicionals valencianes de fruites i verdures i conscienciar als més petits envers el patrimoni mediambiental valencià, transmetent la importància del consum de proximitat i l'agricultura ecològica. Durem a terme el projecte com a mitjà, per la qual cosa, l'objectiu principal serà la causa social i ser assequible per a poder arribar a tothom.

La seua missió és oferir tant a famílies com a professionals docents de les escoles valencianes un mitjà —material didàctic— per a facilitar una eina que participe en l'educació i conscienciació dels més petits envers el patrimoni natural valencià. A més, oferir als xiquets i xiquetes una experiència d'aprenentatge divertida, atractiva i enriquidora.

La visió del projecte serà afavorir el consum de fruites fresques i verdures de temporada incidint en la recuperació de l'alimentació mediterrània i les varietats tradicionals valencianes.

Finalment, els valors de la col·lecció —aquells atributs i característiques que defineixen la personalitat del projecte— seran els següents:

- Sostenibilitat: tenir en compte la petjada mediambiental tant al llarg del procés com al resultat final.
- Innovació: plantejar un material didàctic creatiu que cride l'atenció del nostre públic objectiu.
- Contribució social: la finalitat principal és la repercussió posterior, la reflexió i la creació d'agents actius envers el canvi climàtic.

Finalment, és necessari definir un públic objectiu al qual dirigir la nostra col·lecció editorial. Així doncs, l'Hortet anirà dirigit a les escoles valencianes i les professionals docents del primer cicle de primària, als xiquets i xiquetes que es troben entre els 6 i 8 anys i a les famílies d'aquests.

3.2. REFERENTS PROFESSIONALS

Seguidament, passarem a la recerca i l'anàlisi de referents. Aquesta s'ha dividit en tres apartats principals: referents conceptuals que han estat un punt clau per al desenvolupament del contingut del llibre; referents gràfics que ens han ajudat tant a definir una estètica com a trobar la nostra originalitat visual i diferenciar-nos i, per últim, referents per al disseny del packaging que servirà de contenidor i de transport per a la nostra col·lecció editorial i el material didàctic.

3.2.1. Referents conceptuals

Primerament, començarem analitzant la competència, i a la vegada referents, per a conèixer què s'està fent amb aquesta temàtica i quin tipus de dinàmiques, jocs o activitats empen. Així doncs, l'objectiu principal és comparar i tenir una visió general del mercat i per a fer-ho hem realitzat una taula on estudiem la intenció, els avantatges i els desavantatges:

Fig 8. Fotografia del producte complet d'Agrojocs.

Fig 9. Imatge extreta d'un dels jocs de la web *Menja bé, tu hi guanyes*.

- *Agrojocs*: va ser realitzat a 2019 a Castelló de la Plana, és un projecte de La unió de Llaureadors i Ramaders junt amb la Conselleria d'Agricultura, Medi Ambient, Canvi Climàtic i Desenvolupament Rural Valenciana. Aquest és interessant, ja que està realitzat a València i el seu objectiu principal és donar a conèixer les varietats autòctones de la producció agrària ecològica i difondre els beneficis del consum de productes sostenibles i de proximitat. Es tracta d'un conjunt de 6 jocs de diferents temàtiques i dinàmiques, com jocs de cartes, endevinalles, trencaclosques i jocs de taula. Aquest ha estat un gran referent, sobretot en l'àmbit conceptual i de creació de les activitats, ja que, tot i tindre una part teòrica, busca el dinamisme i la interacció dels infants amb els materials.
- *Menja bé, tu hi guanyes*: són uns jocs interactius que ofereix la Diputació de Barcelona al seu web. Es tracta de catorze jocs diferents, els quals pots descarregar o jugar en línia, el seu propòsit principal és educar els més petits sobre l'alimentació equilibrada, les propietats dels aliments saludables, etc. Ens sembla interessant ja que es tracta de recursos d'educació en salut que estan a l'abast de tothom que estiga interessat, la seua finalitat és social i no econòmica.

Fig 10. Fotografia del joc complet de *Phabulum*, realitzada per Giulia Davolio.

- *Phabulum*: dissenyat per Giulia Davolio per al seu projecte de tesis, es tracta d'un joc de taula dirigit a xiquets i xiquetes, amb l'objectiu de conscienciar a les noves generacions sobre l'educació alimentària i nutricional. Permet als jugadors preparar el necessari per a cuinar un berenar saludable i equilibrat, aprenent alhora valors importants com l'origen, la qualitat i la periodicitat dels aliments, amb l'esperança de donar-los eines per convertir-se en consumidors conscients. És interessant com els jugadors interactuen amb el joc i, a la vegada, tenen contacte directe amb els aliments. No obstant això, sembla que aquest joc no està al mercat i per tant desconeixem el seu preu i com resultaria d'assequible.

Seguidament, analitzarem aquells llibres o col·leccions editorials que empen metodologies renovadores i creatives per a atraure l'atenció dels més petits com la ludificació o la participació activa d'aquests. Ressaltem els següents:

Fig 11. Fotografia de la col·lecció *Destroza esta caja* de Keri Smith.

- *Destroza tu diario*: Keri Smith anima als propietaris a "destrossar" literalment el diari. Proposa exercicis que van des de foradar les mateixes pàgines, pintar amb café, apegar fotos per a dibuixar a sobre i un llarg etcètera amb la intenció d'experimentar el vertader procés creatiu. D'aquest llibre destaquem la gran interacció del públic amb el llibre físic, i com aconsegueix innovar i cridar l'atenció amb aquest format sent tota una revolució.
- *Quadernet d'escriptura creativa*: Es tracta d'una col·lecció editorial formada per tres quadernets ideals per a l'etapa de primària. Han estat ideats per El Hematocrítico amb Blackie Books l'any 2020 i conceptualitzat i desenvolupat per El Hematocrítico, Olga Capdevila i Alice Incontrada. Aquests quaderns ens han resultat molt interessants per la manera de donar-li la volta al quadernet d'escriptura tradicional i cercar la imaginació i la diversió. Plantegen 40 activitats amb les quals els xiquets i xiquetes han d'interactuar amb el llibre per a contestar diverses preguntes o realitzar el que l'enunciat planteja d'una manera divertida, dinàmica i garanteix hores de diversió assegurada.

Fig 12. Fotografia d'un dels tres quadernets de la col·lecció *Quadernet d'escriptura divertida*.

3.2.2. Referents gràfics

A continuació, analitzarem les il·lustradores amb treballs d'il·lustració dirigit a un públic objectiu infantil que ens han servit de referents per a la nostra col·lecció editorial i perquè:

Fig 13. Il·lustració realitzada per a la guia de comunicació inclusiva «Un sistema binari és exclouent. Obrim més portes», per Olga Capdevila .

Fig 14. Il·lustració per a la campanya «Tornarem a jugar aquí», de l'Ajuntament de València, realitzada per Mar Hernández (Malota).

- Olga Capdevila: És una il·lustradora catalana guardonada diverses vegades amb premis com *Premio del Libro Ateneo Riojano* categoria infantil per *Cuentos de la Navidad Dorada*. La tenim com a referent per la seua capacitat d'aconseguir resultats amb una paleta cromàtica reduïda. Per exemple, a la col·lecció *Quadernet d'escriptura divertida* trobem unes il·lustracions senzilles i cridaneres realitzades a dues tintes i molt ben resoltes emprant transparències i textures. Aconsegueix captar l'atenció del públic infantil mesclant propostes d'activitats i textos divertits que amb aquestes il·lustracions aconsegueixen crear una línia de col·lecció dinàmica i acord amb la temàtica a tractar.
- Mar Hernández (Malota): és una il·lustradora valenciana que destaca pel seu estil personal i versàtil que ha cridat l'atenció de clients com *The New York Times* o *La Generalitat Valenciana* i ha guanyat premis com *The Pentawards* (2011). Malota és una referent per al nostre treball per realitzar il·lustracions riques en textures, emprant formes geomètriques senzilles i amb paletes cromàtiques acotades i molt pensades.
- Ola Niepsuj: és una il·lustradora i dissenyadora gràfica de Varsòvia (Polònia). S'inspira en elements urbans i en la il·lustració infantil i folk. Ens ha servit de referent per la seua forma de crear escenaris, elements quotidians i personatges amb un estil minimalista a base de retalls de cartolines i emprant diferents textures. Segueix l'estil de la *Polish School of Poster* amb tipografies rotundes i manuals, paletes cromàtiques cridaneres, però amb un matís personal, intel·ligent i, també, divertit.

Fig 15. Il·lustració realitzada per Ola Niepsuj per a la revista *Put an Egg on It*.

3.2.3. Referents per al contenidor: packaging

Per últim, projectes creats amb un disseny de contenidor sostenible i biodegradable. Aquests treballs destaquen per tenir uns recursos materials molt estudiats i amb un resultat gràfic molt interessant.

- Milimbo Studio: és un estudi gràfic caracteritzat per emprar materials biodegradables als dissenys de les seues joguines i dels contenidors d'aquestes. Majoritàriament empen cartó, tot i que també podem trobar projectes elaborats amb fusta o altres materials reciclats. Aconsegueixen crear productes atractius per als més petits amb unes il·lustracions senzilles i geomètriques impecables, emprant la simplicitat de les formes i la síntesi del dibuix. Ha estat un referent important a l'hora de dissenyar el nostre *packaging*, d'escollir materials i veure les infinites possibilitats d'acabats.

Fig 16. Milimbo Studio, joc *Phylum Fantasticum*.

Fig 17. Milimbo Studio, joc *Phylum Fantasticum*.

3.3. FORMAT EDITORIAL

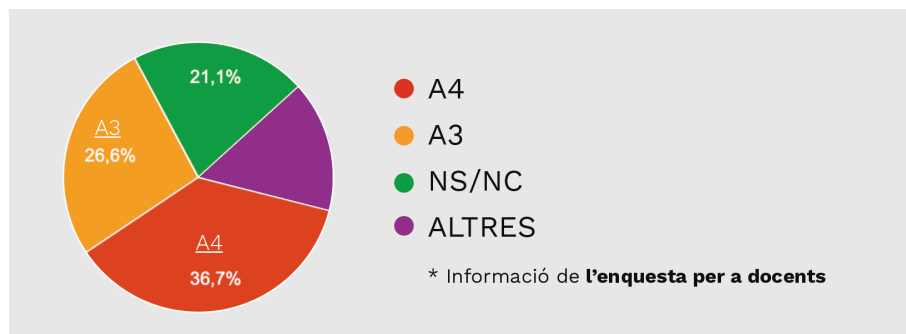
Des del primer moment tinguérem en compte el format editorial de la nostra col·lecció des del punt de vista funcional.

Primerament, empràrem la informació extreta de l'enquesta per a docents d'infantil i primària. El 26,6% va indicar el format A3 com a mida ideal i el 36,7% el format A4. Tot i haver-hi un alt percentatge de docents que desconeixien quin format funcionava millor amb els més petits.

Després d'analitzar els resultats de l'enquesta i realitzar la nostra investigació escollirem el format A4 (210x248mm) per a la nostra col·lecció editorial. D'aquesta manera, empen un format estàndard còmode per a sostenir

i transportar per als més petits. A més, facilita la lectura gràcies al fet que la doble pàgina tindria una mida d'A3 (2097x420mm), aquesta és ideal per a la manipulació i la interacció dels nens amb el llibre.

Fig 18. Resultat extret de l'enquesta per a docents d'infantil i primària, realització pròpia.

A més, la proposta ha d'estar encaminada cap a l'elecció òptima del suport i dels materials tenint en compte l'impacte mediambiental. Per la qual cosa, emprant un format estàndard maximitzem l'aprofitament del paper, generant menys residus (Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi ambient, 2012). Així com, emprant el gramatge adequat per al tipus de publicació evites un excessiu consum de paper.

En el nostre cas emprarem un paper reciclat de 300g per a les portades i un paper reciclat de 100g per als interiors, ja que està destinat a ser manipulat i necessita certa resistència.

3.4. NAMING I CAPÇALERA

Una vegada definit el format i el nostre propòsit principal, missió, visió i valors del nostre projecte editorial passarem a la creació del *naming* —nom per a la col·lecció— i la capçalera.

3.4.1. Naming

El nom és una part important per a la identitat d'una marca, ha de transmetre un significat de forma directa i senzilla i ha d'aconseguir optimitzar recursos per a explicar qui som i què és el que fem (Branzai, 2013). Per escollir un nom adequat per a un projecte de disseny existeixen multitud de metodologies. Per a la nostra col·lecció editorial hem emprat la pluja d'idees, aquesta consisteix a recollir totes les idees que ens venen al cap sense filtres, tota opció és vàlida.

Després de la recopilació d'idees, realitzarem una selecció dels tres noms que ens semblaren més interessants i passarem a demanar *feedback* (opinió externa). Aquestes persones foren sobretot companyes dissenyadores que ja tenien una idea prèvia del projecte.

Una vegada realitzada la selecció, escollirem *L'Hortet* com a nom de la nostra col·lecció editorial, basant-nos en els següents paràmetres: millor sonoritat, morfològicament agradable a la vista i a l'oïda, i aquell que més encaixava en la nostra proposta de valor. *L'Hortet*, és una paraula valenciana que al·ludeix de manera col·loquial al camp on es produeixen les verdures i fruites. És una paraula amb una sonoritat fresca i que transmet proximitat al seu públic objectiu per la qual cosa s'adequa a la tipologia de quadernet didàctic-creatiu i al públic al qual va enfocat. A més, amb l'ús del diminutiu —molt emprat al dialecte valencià— aquest nom ens evoca i ens transporta a l'horta valenciana.

Per acabar, realitzarem una recerca al registre espanyol de patents i marques (OEPM) per a assegurar-nos que podíem emprar-lo lliurement per a la marca de la nostra col·lecció editorial.

3.4.2. Capçalera

Una vegada escollit el nom de la nostra col·lecció editorial passem al disseny de la capçalera. Aquest punt és molt important, ja que és un element clau de la nostra col·lecció editorial. La capçalera marca la definició estètica del projecte i remarcarà la seua personalitat. La capçalera serà el primer element gràfic tenint en compte l'ordre de lectura; per la qual cosa, ha de ser atractiu i cridar l'atenció del nostre públic objectiu.

La nostra capçalera *L'hortet* és totalment tipogràfica. Després de realitzar diverses proves amb diferents tipografies ens decantarem per emprar una tipografia realitzada manualment a manera d'estampació, és a dir, primant la calidesa de la imperfecció i el que és manual. La tipografia en la qual ens hem basat fou l'anomenada Variex Regular. A partir d'aquesta, començarem a realitzar modificacions fins a desenvolupar la capçalera final. Es tracta d'una tipografia amb caràcters gruixos, sense serifa, que aporta un contrast marcat, amb pes visual i que permet un reconeixement ràpid en el seu ús en portada.

Fig 19. Procés de creació de la capçalera de l'Hortet.

Tipografia base Variex Regular

Tipografia modificada

L'Hortet — L'hortet

Fig 20. Resultat final de la capçalera de l'Hortet en positiu.

L'hortet

Fig 21. Resultat final de la capçalera de l'Hortet en negatiu.

A més d'emprar la capçalera per a compondre les portades de la col·lecció realitzarem una versió de la capçalera *responsive*, és a dir, adaptativa per a emprar-la en grans formats. Aquesta compta amb més detalls que ens recorden a la forma dels camps de l'horta, de caràcter més decoratiu.

Fig 22. Capçalera de L'hortet, versió grans formats.

3.5. DISSENY DE LES PORTADES

Com vam aprendre a l'assignatura de Disseny Editorial impartida per Geles Mit (2020) l'eix central d'una revista, o en el nostre cas una col·lecció editorial, és la continuïtat o la repetició que obliga a la creació d'una maqueta visual amb pautes d'estil marcades. L'estructura de la portada i dels interiors ha de ser versàtil de manera contínua.

En el nostre cas, hem realitzat tres de les portades perquè es veja la idea de col·lecció, tot i que aquesta podria ampliar-se. Una vegada escollida la capçalera passarem a provar diferents composicions de portada buscant un esquema formal atractiu, funcional i versàtil. A continuació podem veure algunes proves descartades abans d'arribar al resultat final:

Fig 23. Proves descartades per a les portades de l'Hortet.

Fig 24. Opció descartada de contraportada de l'Hortet.

Com observareu aquestes portades resulten recarregades i ambigües, ja que presenten molts elements, però cap d'aquests destaca entre la resta. Per la qual cosa, a nivell disseny prenguérem la decisió de sintetitzar i buscarem un resultat harmònic i senzill, amb els elements justos i necessaris. Així, decidírem eliminar tres dels quadres amb diferents il·lustracions que apareixien en la portada i centrar-nos en aquell més representatiu de cada verdura o fruita, i fer d'aquest l'element visual principal.

Per a cada exemplar emprarem una paleta cromàtica marcada pel color predominant de l'aliment a distintes opacitats i utilitzarem el negre per als elements tipogràfics. La jerarquia de la portada està marcada per l'element de la capçalera que es mantindrà estàtica a cada exemplar, acompanyada d'un subtítol.

Els elements canviants —que aporten dinamisme a la col·lecció— seran les diferents il·lustracions amb gran potencial visual mitjançant colors saturats i la seua gran mida, aquestes faran la funció de monogràfic comunicant de quina verdura o fruita parla cada quadernet.

Per a la contraportada provarem diverses opcions, entre d'altres, emprar una textura amb diferents camps de cultiu. No obstant això, aquest element era molt potent visualment i decidírem descartar-lo i emprar-lo com a material didàctic complementari. Finalment, elaborarem una contraportada senzilla amb un text que convidarà a obrir el llibre, un element indicatiu de l'edat ideal per executar les activitats i la verdura de cada quadernet a manera d'adhesiu que anirien canviant de lloc.

Fig 25. Paleta cromàtica emprada per a l'exemplar de l'Hortet: La Carxofa.

Fig 26. Portada final de L'Hortet: La Carxofa.

Fig 27. Paleta cromàtica de L'Hortet: la carlota morada.

Fig 28. Portada final de L'Hortet: la carlota morada.

Fig 29. Paleta cromàtica.

Fig 30. Portada final de L'Hortet: la tomaca.

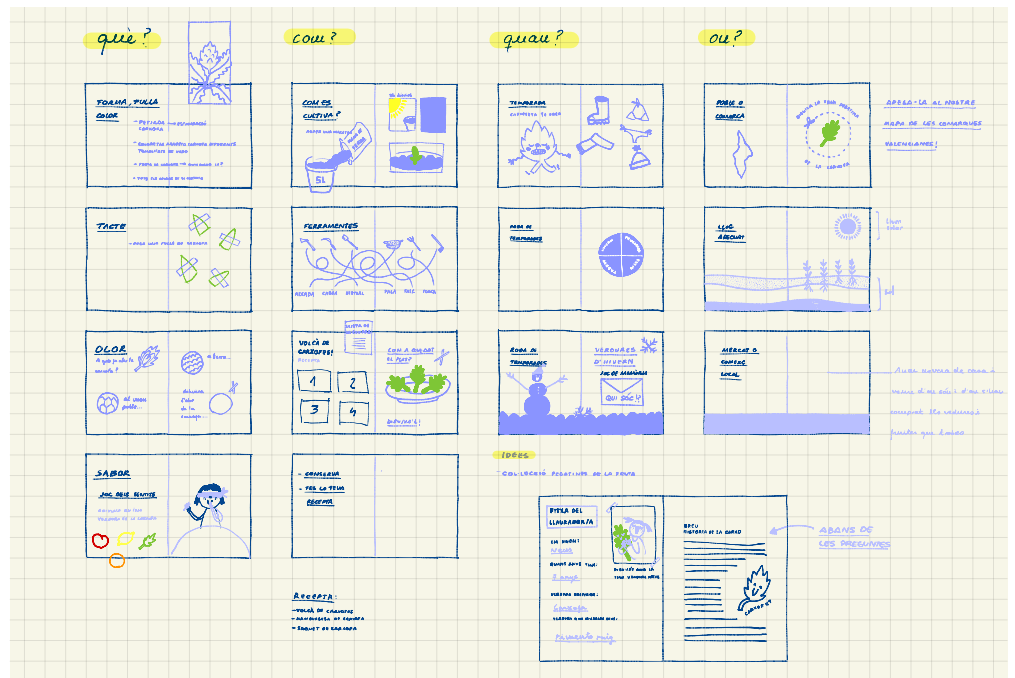

3.6. DISSENY DELS CONTINGUTS

3.6.1. Creació dels continguts

Un punt important és la gestió i l'elecció dels continguts que donaran forma a l'estructura del nostre projecte, atenint-nos als aspectes temàtics i conceptuals d'aquest. Ací podem veure el procés de conceptualització i creació de les activitats:

Fig 31. Esbós de la distribució i diagramació del contingut, elaboració pròpia.

És necessari adequar la seua composició i la seua seqüència. Per al disseny de continguts de la nostra col·lecció editorial hem tingut en compte els següents aspectes:

3.6.2. La tipografia

Work Sans
 Work Sans
 Work Sans
 Work Sans
 Work Sans
 Work Sans
 Work Sans

Fig 32. Exemples d'ús de la tipografia Work Sans.

El text s'ha d'ajustar a les necessitats dels xiquets entre 6 i 8 anys, per la qual cosa ens basarem en l'opinió de professionals docents i dissenyadores. Raymarie Acevedo (2013) afirma al seu *Manual de Tipografia per a Contes Infantils* després de realitzar un testatge amb infants de 6, 7 i 8 anys —provant tipografies d'entre 12pt, 18pt i 24pt— que aquests preferien la tipografia de 24pt perquè facilitava la lectura. A més, també és important tindre en compte l'ús de tipografies sense serifa amb caràcters arrodonits semblants als que ensenyen als més petits a l'hora d'escriure.

Per tant, definirem dues tipografies principals a la nostra col·lecció editorial. Emprarem la tipografia *Work Sans* per als enunciats de les activitats i per a les llegendes, aquesta compta amb atributs formals com la neutralitat, la simplicitat i un aspecte fresc i amable (Miguel Angel de Greiff, 2017). Compleix les condicions per a una publicació infantil i l'emprarem amb una mida de 24pt per a facilitar la llegibilitat.

D'altra banda, la tipografia que conviu directament amb la il·lustració i forma part d'aquesta és tractada com una tipografia manual, tot i que parteix de la tipografia *Work Sans*.

Fig 33. Exemples d'ús de la tipografia *Work Sans* tractada com si fos una tipografia manual.

Em dic carxofeta, voleu
acompanyar-me a un
viatge? Veniu amb mi!

3.6.3. Les il·lustracions

Les il·lustracions tenen un paper molt important al nostre treball i predominen quasi exclusivament sobre el text. El quadern és vist com un objecte per a manipular: dibuixar, apegar, estampar verdures, etcètera i aquestes són part de la comunicació que acompanya els enunciats.

Després d'elaborar diverses proves, decidírem realitzar les il·lustracions (igual que les portades) amb la gamma cromàtica de cada aliment.

Aquestes es portaren a terme mitjançant el software Procreate i en alguns casos concrets s'emprà Photoshop per a realitzar alguns retocs. Gràficament, totes les il·lustracions s'elaboraren seguint les mateixes pautes: paleta cromàtica, tipus de pinzells i traços, ombreigs i tipus de formes, per a establir un esquema de continuïtat i que l'estil fos coherent al llarg de la publicació.

Fig 34. Primers esbossos d'estil per als interiors de L'Hortet.

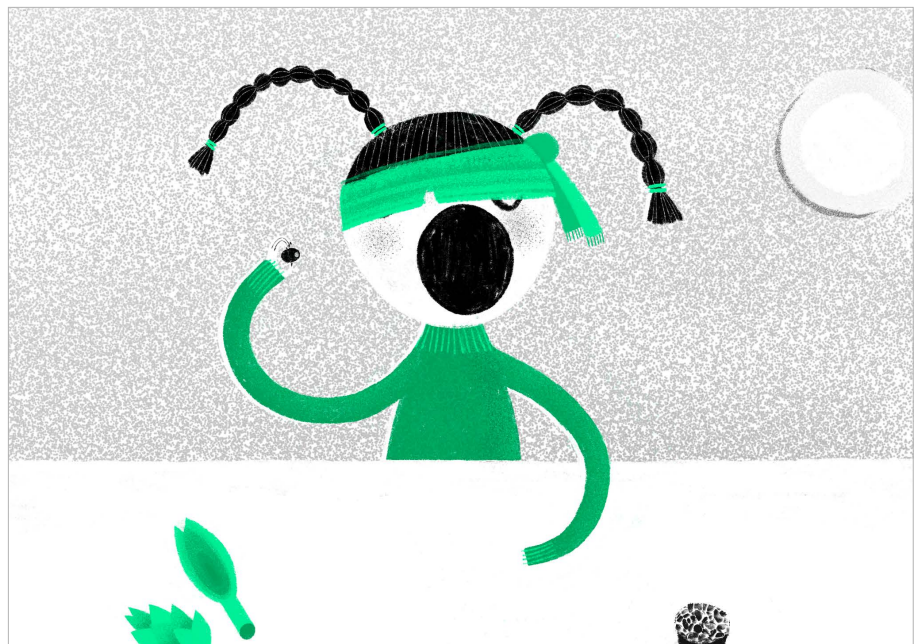

Fig 35. Primers esbossos d'estil per als interiors de L'Hortet.

Així doncs, elaborarem unes il·lustracions senzilles amb un estil fresc emprant una sola tinta a diferents saturacions. Els escenaris, els elements quotidians i els personatges estan tractats de la mateixa manera amb una estètica minimalista i amb textures que recorden a tècniques d'estampació manual. Finalment, per a l'optimització màxima del format crearem una retícula senzilla on trobem els enunciats i les llegendes a la part superior i tota la resta de l'espai és per a les il·lustracions i destinat a ser manipulat pels infants.

Fig 36. Procés de desenvolupament de la il·lustració de l'interior de L'Hortet de l'activitat: *Quina verdura sóc?*

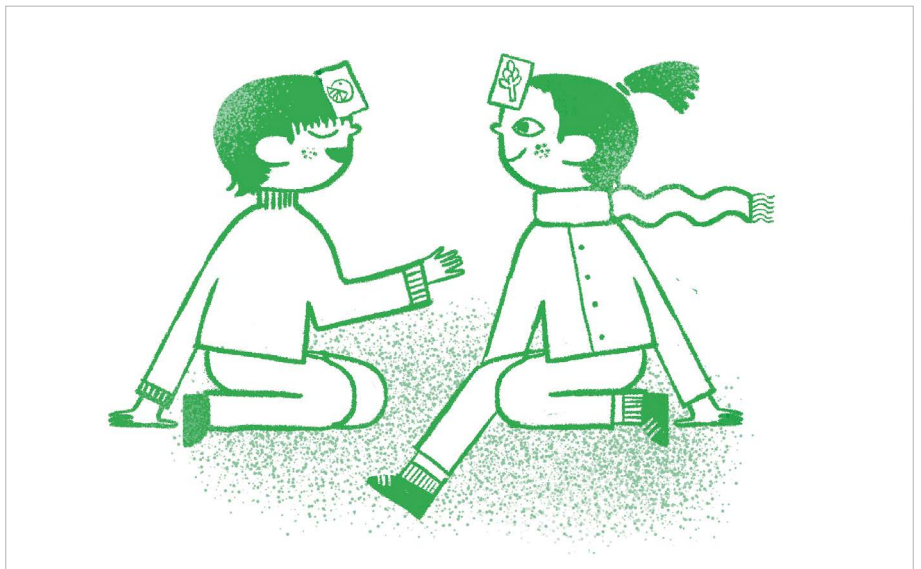

Fig 37. Procés de desenvolupament de la il·lustració de l'interior de L'Hortet de l'activitat: *Dibuixa l'olor de la carxofa...*

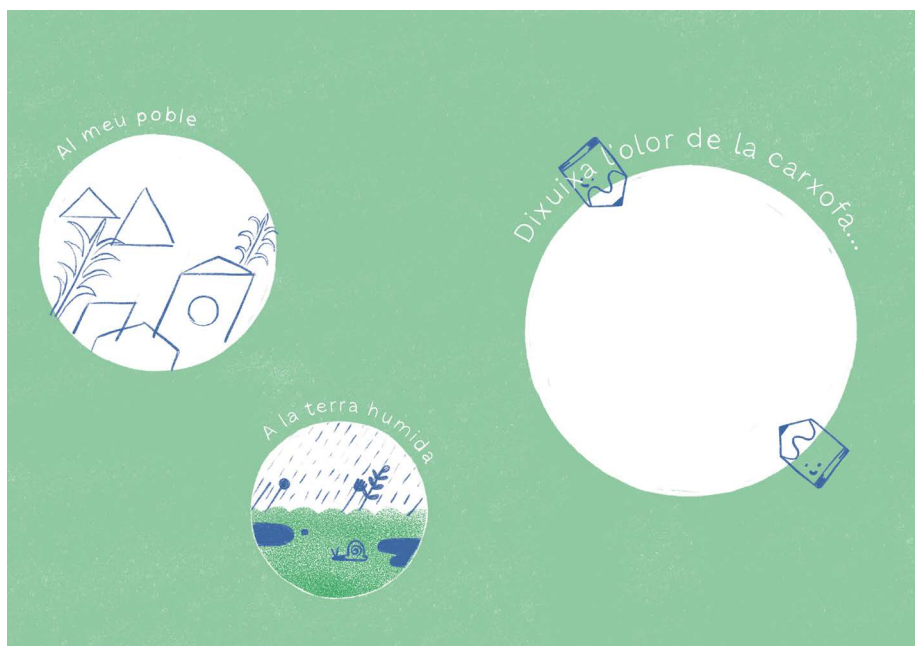

Fig 38. Exemple d'il·lustració final verdures i fruites.

Fig 39. Exemple d'il·lustració final de la recepta.

Fig 40. Exemple d'il·lustració final de personatges.

3.7. CONTENIDOR: PACKAGING

Fig 41. Primera prova de *packaging* per a L'Hortet.

Metrestant realitzàvem la col·lecció editorial pensàrem que era interessant que els infants la pogueren transportar de manera senzilla, per aquesta raó ens proposàrem dissenyar un *packaging* que servira de contenidor per a tot el material didàctic. Començàrem elaborant una recerca de possibles dissenys per a veure quin tipus de contenidor seria l'òptim per al nostre projecte i quins materials.

3.7.1. Mida i format

Així doncs, començàrem a fer esbossos i decidírem dissenyar un maletí horitzontal. A més, pensàrem que seria interessant la interacció amb el contenidor i ens disposàrem a realitzar un disseny on aquest es convertira en un faristol on es pogueren observar les diferents comarques mentre es treballen els quadernets.

Després de realitzar el primer prototip, decidírem que el millor era canviar l'orientació d'aquest a vertical perquè tenia més coherència amb la nostra col·lecció i ens permetria situar la il·lustració del mapa de les comarques a la part interior de la portada. Gràficament, fou més senzill realitzar les il·lustracions de forma vertical, ja que ens remet a les portades dels quadernets.

Fig 42. Model digital del prototip de *packaging* de l'Hortet.

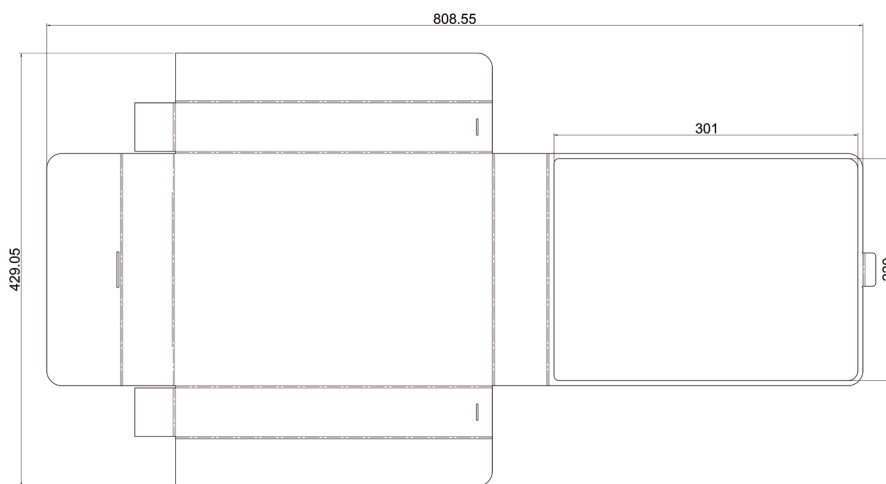

Fig 43. Plànol del prototip de *packaging* de l'Hortet.

Respecte a la narrativa de la col·lecció, pensàrem que el més idoni era anar del més general al particular. Per la qual cosa, a la portada del *packaging* observarem la capçalera de la col·lecció envoltada de diferents vegetals i, quan l'obris et trobes el mapa de les comarques valencianes —et situa geogràficament— i finalment els quadernets, cada un amb la seua verdura o fruita particular.

Fig 44. Mostra de tela orgànica de lli de la tenda online telas.es

Fig 45. Il·lustració final per a la portada del packaging.

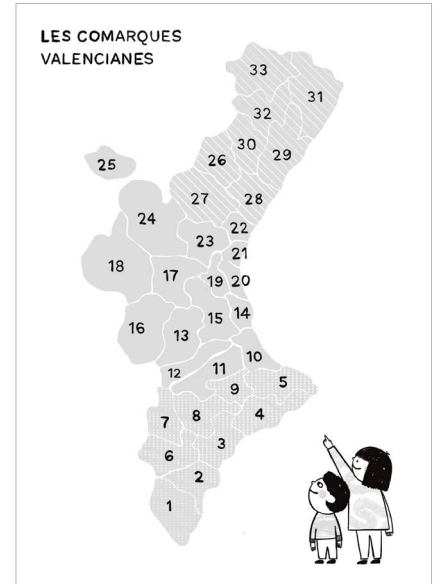

Fig 46. Il·lustració final per a l'interior del packaging.

Pel que fa als materials, investigarem quin seria l'òptim tenint en compte la qualitat, la sostenibilitat i la resistència (ja que serà manipulat per xiquets). Finalment, decidírem emprar carto microcanal Kraft d'1mm per a la caixa i cinta orgànica de lli cent per cent per a la corretja.

3.8. 1A VERSIÓ IMPRESA

Una vegada definit i dissenyat el contingut que anirà a l'interior del primer exemplar de *L'Hortet*, la carxofa, procedírem a realitzar un testatge amb el nostre públic objectiu o *target*. Amb el testatge volem comprovar si totes les fases realitzades anteriorment són correctes per a començar a produir el producte final. És a dir, si el contingut, les dinàmiques i el format de la col·lecció i, particularment, del quadernet de la carxofa, té una recepció efectiva i es compleixen els nostres objectius.

3.8.2. Testatge

La prova es va realitzar el dia 9 de juny al municipi de Torrella (La Costera) amb quatre xiquets de set anys procedents del mateix col·legi, CRA La Costera, on cursen 1r de primària. Comptàvem amb tres quadernets impresos de *L'Hortet* amb paper reciclat de 100g perquè foren prou resistents i el material didàctic complementari següent: un mapa de textura d'hort mida A1 i deu cartes de les diferents verdures d'hivern que formen part del joc *Quina verdura d'hivern sóc?* A més, realitzarem un prototip del *packaging*, per a comprovar la qualitat, la resistència i la mida.

Fig 47. Fotografia d'una carxofa pintada el dia del testeig de L'Hortet.

Comptàrem amb dues hores per a realitzar el testatge. Per a començar, quan van arribar els xiquets ens reunírem a una taula on comptàvem amb diferents materials: cartolines, retoladors, llapisos de colors, temperes i, el més important, carxofes. Una vegada presentat el material els xiquets obriren el llibre per primera vegada i interpretaren lliurement les activitats que se'ls plantejava. Des del principi sintonitzaren amb les propostes, s'implicaren i gaudiren de les activitats amb total llibertat creativa.

Fig 48. Fotografia del testeig de L'Hortet: la carxofa.

Fig 49. Fotografia del testeig de L'Hortet: la carxofa.

Paral·lelament, es va realitzar una observació del grup mentre experimentaven l'aventura d'aprenentatge per a anotar possibles incidències i aspectes a millorar.

Per concloure, després de veure les reaccions del nostre *target*, com jugaven, interactuaven entre ells i, inclús, com alguns no sabien que era una carxofa, podem dir que els quadernets funcionaren molt bé. Els xiquets es quedaren amb ganes de més, fins i tot, alguns ens digueren «ojalá férem aquestes activitats a l'escola».

Fig 50. Fotografia del testeig de L'Hortet, activitat de cultivar.

3.8.2. Conclusions a partir del testatge: aspectes a millorar i canvis aplicats

Una vegada finalitzat el testatge, mitjançant l'observació personal i algunes preguntes realitzades als xiquets passarem a determinar quins aspectes calia millorar de la col·lecció i quins canvis era necessari aplicar.

D'una banda, el paper emprat per a la primera versió de l'Hortet era un paper que resultava un poc esvarós per a certs tipus de materials com les ceres o els plastidecors, utensilis molt emprats pels xiquets i xiquetes a les escoles i a les cases. Així doncs, decidírem provar altre tipus de paper més versàtil que ens permetera emprar aquests materials.

Fig 51. Fotografia del testeig de L'Hortet, activitat col·laborativa del mapa.

Fig 52. Fotografia del testeig de L'Hortet, activitat de l'olor.

D'altra banda, un dels xiquets ens va indicar que les activitats li resultaven massa fàcils i que per això li agradaven tant. Pensarem incloure algunes més complicades, però ho descartarem, ja que l'objectiu final de la nostra col·lecció editorial és crear una experiència d'aprenentatge on prime la creativitat i l'experimentació i aprendre passant-ho bé. La complexitat d'aquestes dependrà del docent, de la persona que acompanye als xiquets i xiquetes o d'aquests mateixos.

Per concloure, hauria sigut preferible provar-ho en xiquets que es trobaren entre els 6 i els 8 anys per a tenir una opinió més certera i haver-hi inclòs tot el nostre *target*. Però, aquesta opció es va descartar, ja que amb la crisi de la Covid-19 les escoles funcionen per grups aïllats i no era segur mesclar xiquets i xiquetes de diferents cursos a la mateixa prova. No obstant això, l'acollida que va tenir la col·lecció amb aquest testatge confirma l'interés que pot tenir per als grups escolars i confirma la viabilitat del projecte.

3.9. PROTOTIP FINAL: L'HORTET

3.9.1. Quaderns i col·lecció

Fig 53. Fotografia dels quaderns de L'Hortet.

Fig 54. Fotografia dels tres quaderns de L'Hortet.

Fig 55. Fotografia d'una activitat de l'interior de L'Hortet: la carxofa.

Fig 56. Fotografia d'una activitat de l'interior de L'Hortet: la carxofa.

Fig 57. Fotografia detall del packaging.

Fig 58. Fotografia del la col·lecció L'Hortet completa.

3.9.2.Packaging

Fig 59. Fotografia del *packaging* de L'Hortet obert amb el quadernet de la carxofa.

Fig 60. Fotografia del *packaging* de L'Hortet.

Fig 61. Fotografia del *packaging* de L'Hortet sobre model.

Fig 62. Fotografia detall del *packaging* de L'Hortet.

Fig 63. Fotografia detall del *packaging* de L'Hortet.

Fig 64. Fotografia del del *packaging* de L'Hortet.

4. PRESSUPOST I VIABILITAT

Finalment, per a materialitzar la publicació realitzem el pas de l'art final i la impressió. Abans de realitzar-lo, hem fet un pressupost per a tindre en compte els costos que suposaria fer realitat aquest projecte. Hem fet un hipotètic pressupost de què costaria realitzar 500 exemplars del primer número de l'Hortet. D'aquesta manera podríem confirmar la seua viabilitat i objectius plantejats a l'inici del projecte.

TREBALL DE DISSENY		
Proposta creativa	35h	700€
Disseny i maquetació	35h	700€
Il·lustració	65h	1.300€
Gestió d'arts finals i proveedors	15h	300€
Total abans d'impostos	150h	3.000€

Fig 65. Pressupost de disseny, maquetació i arts finals.

PRESSUPOST ESTIMAT PER A 500 EXEMPLARS DE LA CARXOFA	
Portada offset, paper reciclat 170g Interiors offset, paper reciclat 100g, doblat i grapat	1.070,49€
Poster interior paper reciclat 170g	437€
Total abans d'impostos	1.507,49€ , l'unitat: 3,01€

Fig 66. Pressupost de producció proveït per La Imprenta C.G. (València, Espanya).

PRESSUPOST ESTIMAT PER A 500 CAIXES CONTENIDORES	
Caixa de cartró micro canal Kraft 1.5mm de gruix, impressió digital i tall	2.616,6€
Total abans d'impostos	l'unitat: 5,23€

Fig 67. Pressupost de producció proveït per Seridom (Castelló, Espanya).

Pel que fa a la viabilitat, pensem que L'Hortet podria ser interessant com a eina per a la Conselleria d'Educació de la Generalitat Valenciana i com a material didàctic per a centres docents d'educació primària de la Comunitat Valenciana. Tanmateix, per als ajuntaments dels pobles on té presència aquesta verdura. Seria una forma de donar a conèixer el patrimoni agrari i una manera de conscienciar envers la conservació i promoció de la biodiversitat agrària de cada comarca i de tot el territori valencià.

A més, atenint-nos al nostre objectiu d'accessibilitat hi proporcionarem una versió en línia perquè totes aquelles escoles que vulguen emprar L'Hortet, però no disposen dels recursos per a comprar-lo, puguen descarregar-lo i imprimir-ho amb la impremta del col·legi (aquesta versió estarà en blanc i negre perquè resulte més econòmica).

Fig 68. Versió més econòmica de L'Hortet: la carxofa.

Fig 69. Versió més econòmica de L'Hortet: la carxofa.

5. CONCLUSIONS

Per concloure, pensem que s'han complit satisfactòriament els objectius establerts inicialment: dissenyar una col·lecció editorial que servisca com a eina lúdica-didàctica per a la conscienciació envers el patrimoni agrari valencià, i la producció i el testatge del primer exemplar. Tanmateix, una vegada finalitzat el projecte, podem afirmar que s'han posat en pràctica els coneixements adquirits al llarg del Grau en Disseny i Tecnologies Creatives, professionalitzant-nos en l'àmbit de la il·lustració i el disseny editorial.

D'una banda, destaquem la satisfacció d'haver acomplert un projecte que pugua servir com a eina a través de la qual implicar i educar els més petits en els valors del respecte al medi ambient. Pensem que és important emprar el disseny contemporani des d'una perspectiva responsable, política i social i no sols al servei de l'indústria i del mercat.

D'altra banda, cal dir que ha estat un pas molt costós el fet d'haver hagut de crear el contingut editorial des de zero i no partir d'unes activitats plantejades prèviament per docents. No obstant això, ens ha ajudat molt la planificació prèvia realitzada abans de començar el projecte i la divisió de les diferents tasques a elaborar.

Finalment, les nostres opcions de difusió principals són presentar-lo a editorials valencianes com Bromera o Lletra impresa Edicions, així com finançar el projecte a través del web *Verkami*. També ens agradaria presentar-nos a concursos com *Premios Accento G* de *Graffica*, on premien treballs de fi de grau vinculats a les indústries creatives per a visibilitzar i introduir els estudiants en el sector professional. La finalitat més que l'econòmica, serà la d'endinsar-nos en el món professional de l'editorial i el disseny de conscienciació social.

6. REFERÈNCIES

6.1. BIBLIOGRAFIA

Aced. I Guitart Mª Rosa (1985) *101 jocs no competitius*. Barcelona, Espanya: Editorial Grao.

Amadeo I. i Soler J. (2009) *Curs pràctic de redacció*. Barcelona, Espanya: Editorial Educaula.

Esteve Ràfols M. (2019) *Aventures d'aprenentatge: construir escola amb treball per projectes*. Barcelona, Espanya: Eumo Editorial.

Escutia M. (2011) *L'hort escolar ecològic*. Barcelona, Espanya: Editorial Graó.

Ferriz Prieto A., Esteban Cabellos A., González Reyes L. i Fernández Casadevante J.L. (2019) *Alimentar otros modelos: guía didáctica sobre alimentación sostenible*. Madrid, Espanya: Fuhem.

Gozàlves R. i Ubeefe C. (2020) *Atlas il·lustrat de les comarques valencianes*. València, Espanya: La Repartidora.

Lupton E. (2012) *Graphic Design Thinking: Beyond Brainstorming*. Barcelona, Espanya: Editorial Gustavo Gili, SL.

Rawsthorn A. (2021) *El diseño como actitud*. Barcelona, Espanya: Editorial Gustavo Gili, SL.

Ubeefe C. i Tàpera R. (2020) *Atlas il·lustrat de les comarques valencianes*. València, Espanya: Caliu Espai Editorial.

Ordeix L. i Santacana J. (1993) *El patrimoni artístic i cultural*. Barcelona, Espanya: Editorial Graó, de Serveis Pedagògics.

6.2. RECURSOS EN LÍNIA

Alimentació Saludable (2018) *Organització Mundial de la Salut (OMS)*. Recuperat a <https://www.who.int/es/news-room/fact-sheets/detail/healthy-diet>

Agricultura Ecològica (2017) *Greenpeace*. Consultat 30 d'abril de 2021. Recuperat de <http://archivo-es.greenpeace.org/espana/es/Trabajamos-en/Transgenicos/Soluciones-y-demandas/Agricultura-ecologica/>

Aquestes són les (dramàtiques) xifres de la despoblació a Espanya (28 de febrer de 2020) *El Diario Rural*. Recuperat a <http://eldiariorural.es/estas-son-las-dramaticas-cifras-de-la-despoblacion-en-espana/>

Bastidas A. i Martínez H. R. (2016) *Diseño social: tendencias, enfoques y campos de acción*. Universitat Autònoma de Colòmbia. Recuperat a <https://revistas.ucp.edu.co/index.php/arquetipo/article/view/277/268>

Bergadà N. (2015) *15 avantatges indiscutibles de treballar per projectes*. Recuperat a <https://natibergada.cat/15-avantatges-indiscutibles-de-treballar-per-projectes/>

La expansió del cultiu de la soja (2017) *Greenpeace*. Consultat 10 d'abril de 2021. Recuperat de <http://archivo-es.greenpeace.org/espana/es/Trabajamos-en/Bosques/Amazonia/La-expansion-del-cultivo-de-soja/>

L'Horta de València ha retrocedit un 64% en 50 anys (28 d'octubre de 2014) *Plataforma Per l'Horta*. Recuperat de <https://perlhorta.info/index.php/2014/10/28/lhorta-de-valencia-ha-retrocedit-un-64-en-50-anys/>

Manual de Ecoedició (2020) *Conselleria d'Agricultura, Ramaderia i Pesca, i Desenvolupament Sostenible de la Junta d'Andalusia*. Recuperat de https://www.juntadeandalucia.es/medioambiente/portal/landing-page-%C3%ADndice/-/asset_publisher/zX2ouZa4r1Rf/content/manual-de-ecoedici-c3-b3n/20151?categoryVal=

Margolin V. i Margolin S. (2012) *Un "modelo social" de diseño: cuestiones de práctica e investigación*. ISSN 1794-7111. Recuperat de <https://revistasojs.ucaldas.edu.co/index.php/kepes/article/download/462/387>

Montero, B. (2017) *Aplicación de juegos didácticos como metodología de enseñanza: Una Revisión de la Literatura*. (75-92) ISSN-e 2174-0410. Recuperat de <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=6000065>

Naming: El secreto del branding. (2021) *Branzai. Branding y marcas*. <http://www.branzai.com/2013/11/naming-el-secreto-del-branding.html>

Nuche P. i Parrilla M. (31 de març de 2021) *Clima y biodiversidad necesitan las campanas de la España vaciada*. *Greenpeace*. Recuperat de <https://es.greenpeace.org/es/noticias/clima-biodiversidad-campanas-espana-vaciada/>

Raymarie Acevedo F. (2013) *Erase una vez, Manual Tipogràfic para cuentos de niños...* Recuperat de <https://issuu.com/lolette/docs/eraseunavez-manualtesina>

6.3. CONFERÈNCIES

Jornadas de Diseño para la Innovación Social y de Diseño Social. (29 i 30 d'octubre de 2020) Promogudes per L'Associació de Dissenyadors de la Comunitat Valenciana (ADCV), dirigides per Pelta R. i amb la col·laboració de València Capital Mundial del Disseny 2022. Virtual.

Negre C. (23 d'octubre de 2020) *L'aprenentatge basat en els jocs.* Moviment educatiu de l'alt camp (MEAC). Virtual.

Vilches A. i Ull M.A. (12 de maig de 2021) *Conferència al voltant de L'educació i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS)* Virtual.

7.LLISTA DE FIGURES I TAULES

Fig 1. Mètode proposat per Bruno Munari a: *Com naixen els objectes?*

Fig 2. Taula de planificació del projecte, basant-nos en el diagrama de Gantt.

Fig 3. Piràmide nutricional. Informació extreta del web de Menuari. <http://menuari.com/alimentacio-saludable/>

Fig 4. Imatge extreta de la plataforma *Per L'Horta*. <https://perlhorta.info/index.php/relacio-escola-i-horta/>

Fig 5. Fotograma extret del vídeo *La Carxofa de Benicarló és art*, realitzar per l'Ajuntament de Benicarló. <https://www.youtube.com/watch?v=y3kymUexIX8>

Fig 6. Esquema del treball per projectes. Extret del document de competències bàsiques d'educació infantil de Catalunya. <http://educacio.gencat.cat/web/.content/home/departament/publicacions/colleccions/curriculum/curriculum-infantil-2n-cicle.pdf>

Fig 7. Esquema de l'ecoedició. Manual d'Ecoedició de la Conselleria d'Agricultura d'Andalusia. https://www.juntadeandalucia.es/medioambiente/portal/landing-page-%C3%ADndice/-/asset_publisher/zX2ouZa4r1Rf/content/manual-de-ecoedici-c3-b3n/20151?categoryVal=

Fig 8. Fotografia del producte complet d'Agrojocs.

Fig 9. Imatge extreta d'un dels jocs de la web *Menja bé, tu hi guanyes*. https://www.diba.cat/web/salutpublica/menja_be_jocs

Fig 10. Fotografia del joc complet de *Phabulum*, realitzada per Giulia Davolio. <https://www.behance.net/gallery/33507509/PHABULUM-The-nutrition-board-game-for-kids>

Fig 11. Fotografia de la col·lecció *Destroza esta caja* de Keri Smith.

Fig 12. Fotografia d'un dels tres quadernets de la col·lecció *Quadernet d'escriptura divertida*. <https://www.behance.net/gallery/62352703/Cuaderno-de-escriura-divertida-El-Hematocritico>

Fig 13. Il·lustració realitzada per Olga Capdevila per a la guia de comunicació inclusiva «Un sistema binari és exclouent. Obrim més portes». <https://ajuntament.barcelona.cat/guia-comunicacio-inclusiva/pdf/guiaInclusiva-ca.pdf>

Fig 14. Il·lustració realitzada per Mar Malota per a la campanya «Tornarem a jugar ací», de l'Ajuntament de València.

Fig 15. Il·lustració realitzada per Ola Niepsuj per a la revista *Put an Egg on It*. <https://www.behance.net/gallery/27281981/Food-Memories>

Fig 16. Milimbo Studio, joc *Phylum Fantasticum*. <http://www.milimbo.com/>

Fig 17. Milimbo Studio, joc *Phylum Fantasticum*. <http://www.milimbo.com/>

Fig 18. Resultat extret de l'enquesta per a docents d'infantil i primària, realització pròpia.

Fig 19. Procés de creació de la capçalera de l'Hortet.

Fig 20. Resultat final de la capçalera de l'Hortet en positiu.

Fig 21. Resultat final de la capçalera de l'Hortet en negatiu.

Fig 22. Capçalera de l'Hortet, versió grans formats.

Fig 23. Proves descartades per a les portades de l'Hortet.

Fig 24. Opció descartada de contraportada de l'Hortet.

Fig 25. Paleta cromàtica emprada per a l'exemplar de l'Hortet: La Carxofa.

Fig 26. Portada final de l'Hortet: La Carxofa.

Fig 27. Paleta cromàtica de l'Hortet: la carlota morada.

Fig 28. Portada final de l'Hortet: la carlota morada.

Fig 29. Paleta cromàtica de l'Hortet: la tomaca.

Fig 30. Portada final de l'Hortet: la tomaca.

Fig 31. Esbós de la distribució i diagramació del contingut, elaboració pròpia.

Fig 32. Exemples d'ús de la tipografia *Work Sans*.

Fig 33. Exemples d'ús de la tipografia *Work Sans* tractada com si fos una tipografia manual.

Fig 34. Primers esbossos d'estil per als interiors de l'Hortet.

Fig 35. Primers esbossos d'estil per als interiors de l'Hortet.

Fig 36. Procés de desenvolupament de la il·lustració de l'interior de l'Hortet de l'activitat: *Quina verdura sóc?*

Fig 37. Procés de desenvolupament de la il·lustració de l'interior de l'Hortet de l'activitat: *Dibuixa l'olor de la carxofa...*

Fig 38. Exemple de il·lustració final verdures i fruites.

Fig 39. Exemple de il·lustració final de la recepta.

Fig 40. Exemple de il·lustració final de personatges.

Fig 41. Primera prova de *packaging* per a l'Hortet.

Fig 42. Model digital del prototip de *packaging* de l'Hortet.

Fig 43. Plànol del prototip de *packaging* de l'Hortet.

Fig 44. Mostra de tela orgànica de lli de la tenda online [telas.es](https://www.telas.es/99-195915-018_cinta-decorativa-resistente-naturaleza.html). https://www.telas.es/99-195915-018_cinta-decorativa-resistente-naturaleza.html

- Fig 45.** Il·lustració final per a la portada del *packaging*.
- Fig 46.** Il·lustració final per a l'interior del *packaging*.
- Fig 47.** Fotografia d'una carxofa pintada el dia del *testeig* de L'Hortet.
- Fig 48.** Fotografia del *testeig* de L'Hortet: la carxofa.
- Fig 49.** Fotografia del *testeig* de L'Hortet: la carxofa.
- Fig 50.** Fotografia del *testeig* de L'Hortet: la carxofa.
- Fig 51.** Fotografia del *testeig* de L'Hortet, activitat col·laborativa del mapa.
- Fig 52.** Fotografia del *testeig* de L'Hortet, activitat de l'olor.
- Fig 53.** Fotografia dels quaderns de L'Hortet.
- Fig 54.** Fotografia dels tres quaderns de L'Hortet.
- Fig 55.** Fotografia d'una activitat de l'interior de L'Hortet: la carxofa.
- Fig 56.** Fotografia d'una activitat de l'interior de L'Hortet: la carxofa.
- Fig 57.** Fotografia del del *packaging* de L'Hortet.
- Fig 58.** Fotografia de la col·lecció L'Hortet completa.
- Fig 59.** Fotografia del *packaging* de L'Hortet obert amb el quadernet de la carxofa.
- Fig 60.** Fotografia del del *packaging* de L'Hortet.
- Fig 61.** Fotografia del *packaging* de L'Hortet sobre model.
- Fig 62.** Fotografia detall del *packaging* de L'Hortet.
- Fig 63.** Fotografia detall del *packaging* de L'Hortet.
- Fig 64.** Fotografia del del *packaging* de L'Hortet.
- Fig 65.** Presupost de disseny, maquetació i arts finals.
- Fig 66.** Presupost de producció proveït per La Imprenta C.G. (València, Espanya).
- Fig 67.** Presupost de producció proveït per Seridom (Castelló, Espanya).
- Fig 68.** Versió més econòmica de L'Hortet: la carxofa.
- Fig 69.** Versió més econòmica de L'Hortet: la carxofa.

8. ANNEXES

ANNEXOS

L'HORTET

DISSENY D'UNA COL·LECCIÓ EDITORIAL PER A LA
CONSCIENCIACIÓ I SENSIBILITZACIÓ CAP AL PATRIMONI
NATURAL I MEDIAMBIENTAL VALENCIÀ

Presentat per Marina Rico Sarrion

Tutora: Melani Leonart Garcia

Co-tutor: Álvaro Sanchis Gandia

Facultat de Belles Arts de Sant Carles

Grau en Disseny i Tecnologies Creatives

Curs 2016-2021

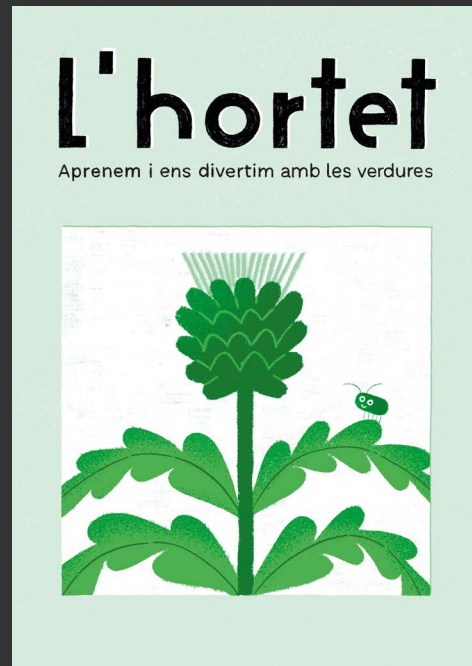

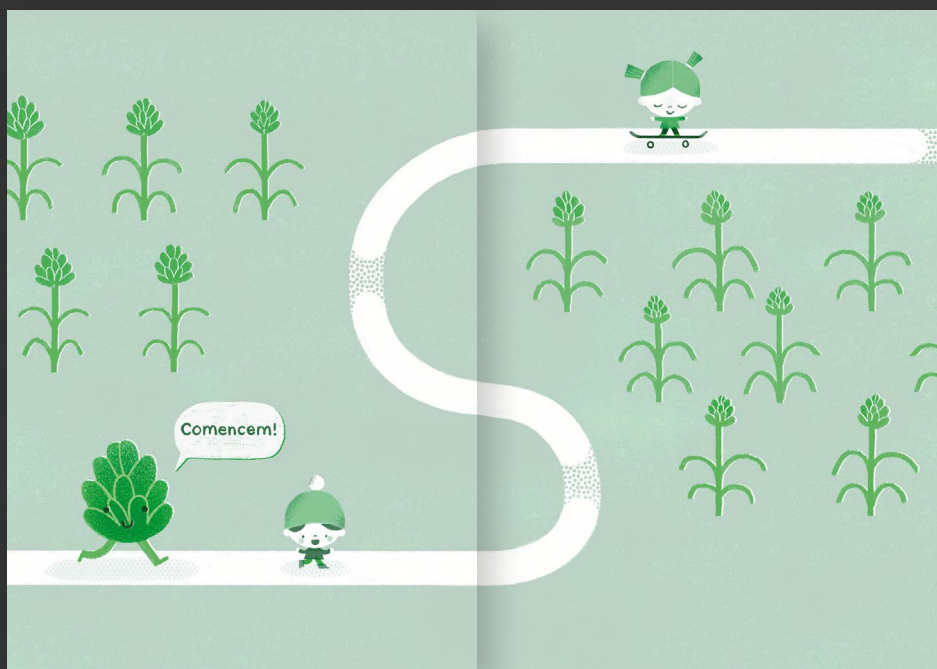
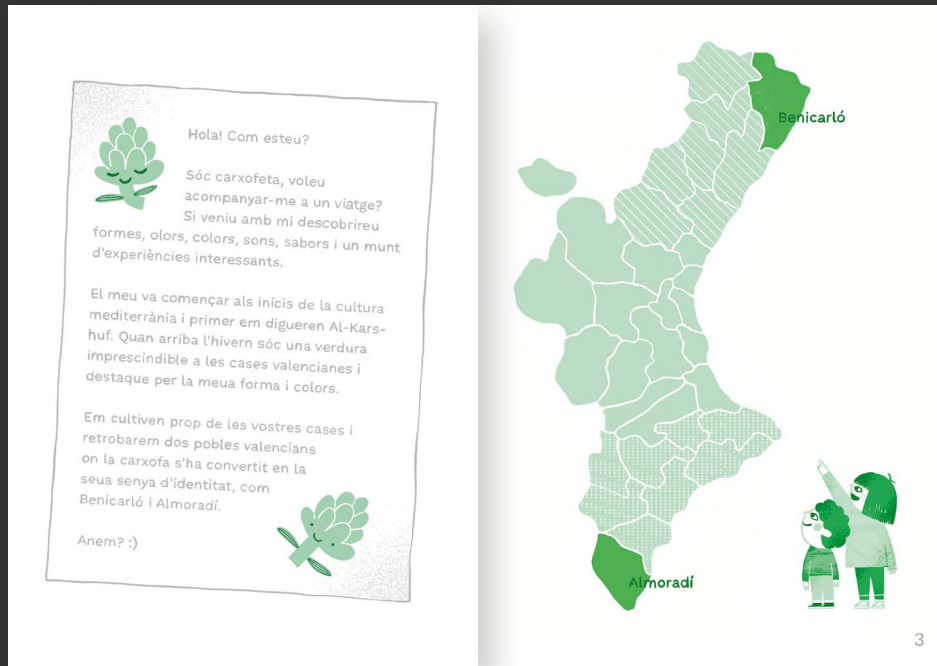
UNIVERSITAT
POLITÈCNICA
DE VALÈNCIA

UNIVERSITAT POLITÈCNICA DE VALÈNCIA
FACULTAT DE BELLES ARTS DE SANT CARLES

8.1. PÚBLICACIÓ COMPLETA DE L'HORTET: LA CARXOFA

Què?

T'han encomanat que pintes un quadre amb carxofes. Parteix una carxofa per la meitat, pinta-la i estampa-la a aquestes pàgines...

6

forma i color

7

Què?

Les carxofes tenen verds totalment diferents. Pinta aquestes de tots els verds possibles...

8

forma i color

9

Què?

Estàs llest per al joc d'endevina la verdura? Agafa 5 verdures i amb els ulls tapats intenta endevinar quina és.

sabor / tacte / olor

Com?

Palpem la terra, plantem una carxofera.
Proposta d'activitat superdivertida!

cultiu

Com?

Aquestes ferramentes han perdut el seu nom. Quin serà?

FORCA
PALA
DESTRAL

Ferramentes

AIXADA
CABÀS
FALÇ

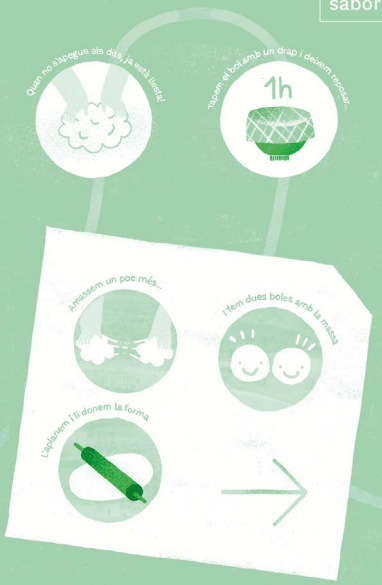
18
19

Com?

Som uns xefs internacionals i ens han demanat que cuinem una pizza de carxofes. Comencem? :)

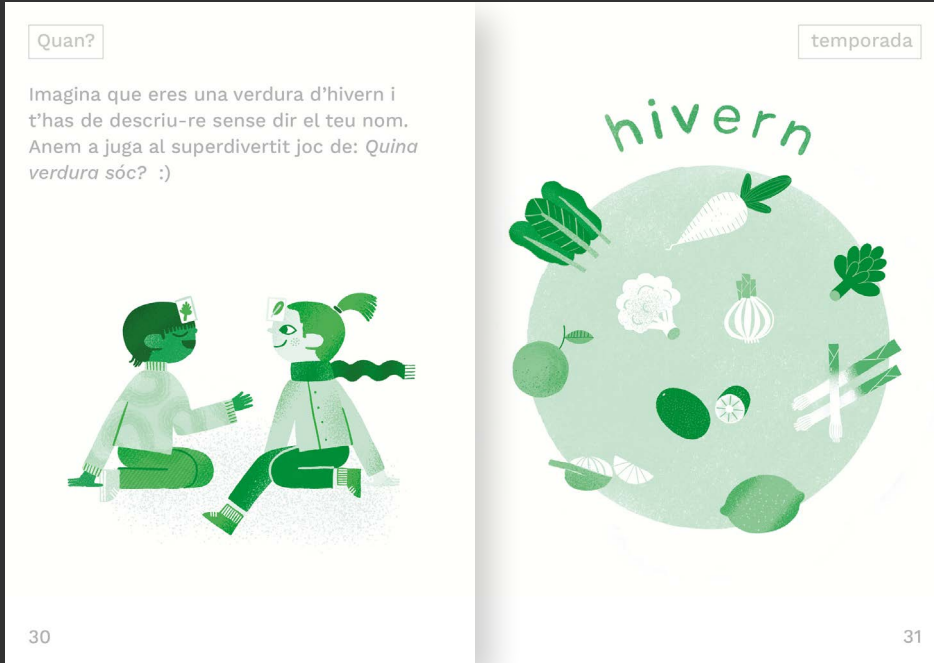

sabor

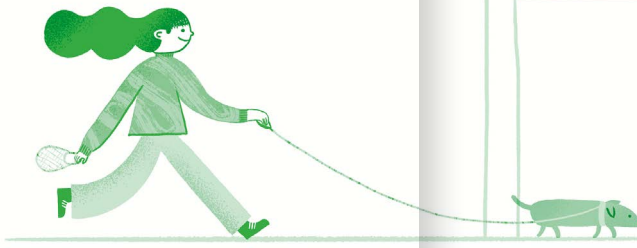

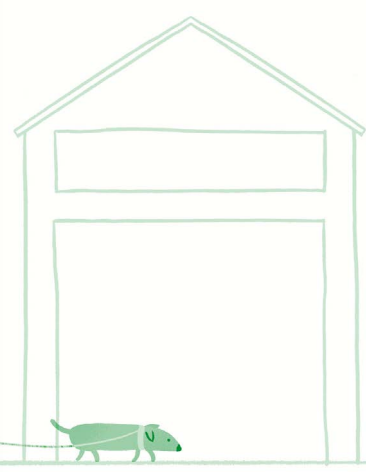

On?

Imagina que obris una verdureria al barri.
Quin nom i quin aspecte tindria?

Tenda local

34

35

On?

Dissenya la teua pegatina de la carxofa i
posa-la a la seua comarca. On es cultiva
més la carxofa?

Benicarió

Almoradí

La nostra pegatina super guai de la carxofa

36

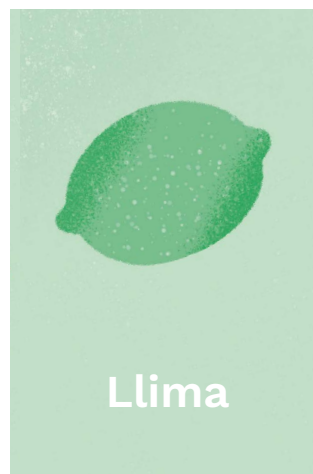
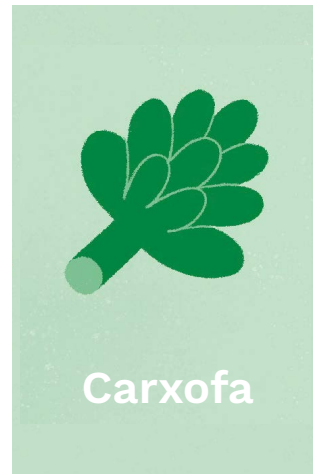
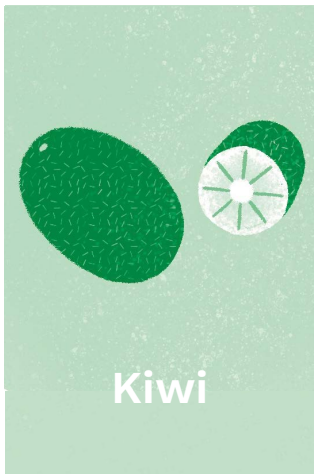
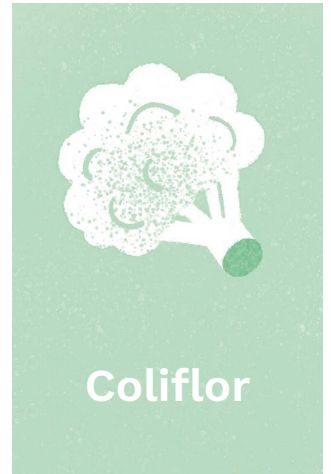
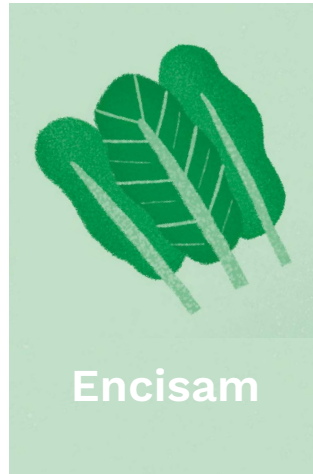
37

8.2. MATERIAL DIDÀCTIC COMPLEMENTARI

Mapa col·laboratiu de textura d'hort. Material didàctic complementari per a l'activitat d'agricultura ecològica.

Cartes de verdures per al joc: *Quina verdura d'hivern sóc?*

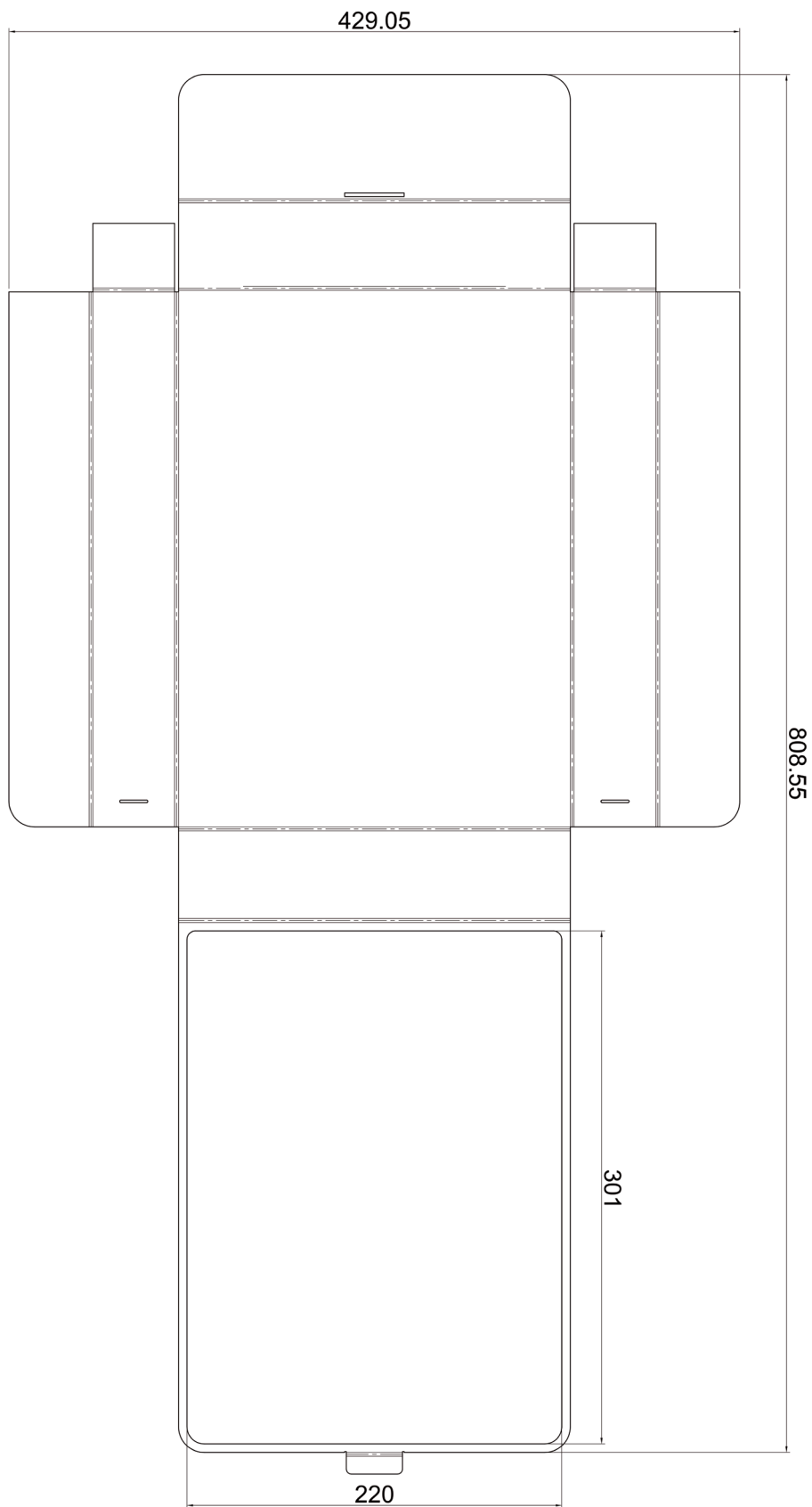
On?

Llistat de les comarques valencianes

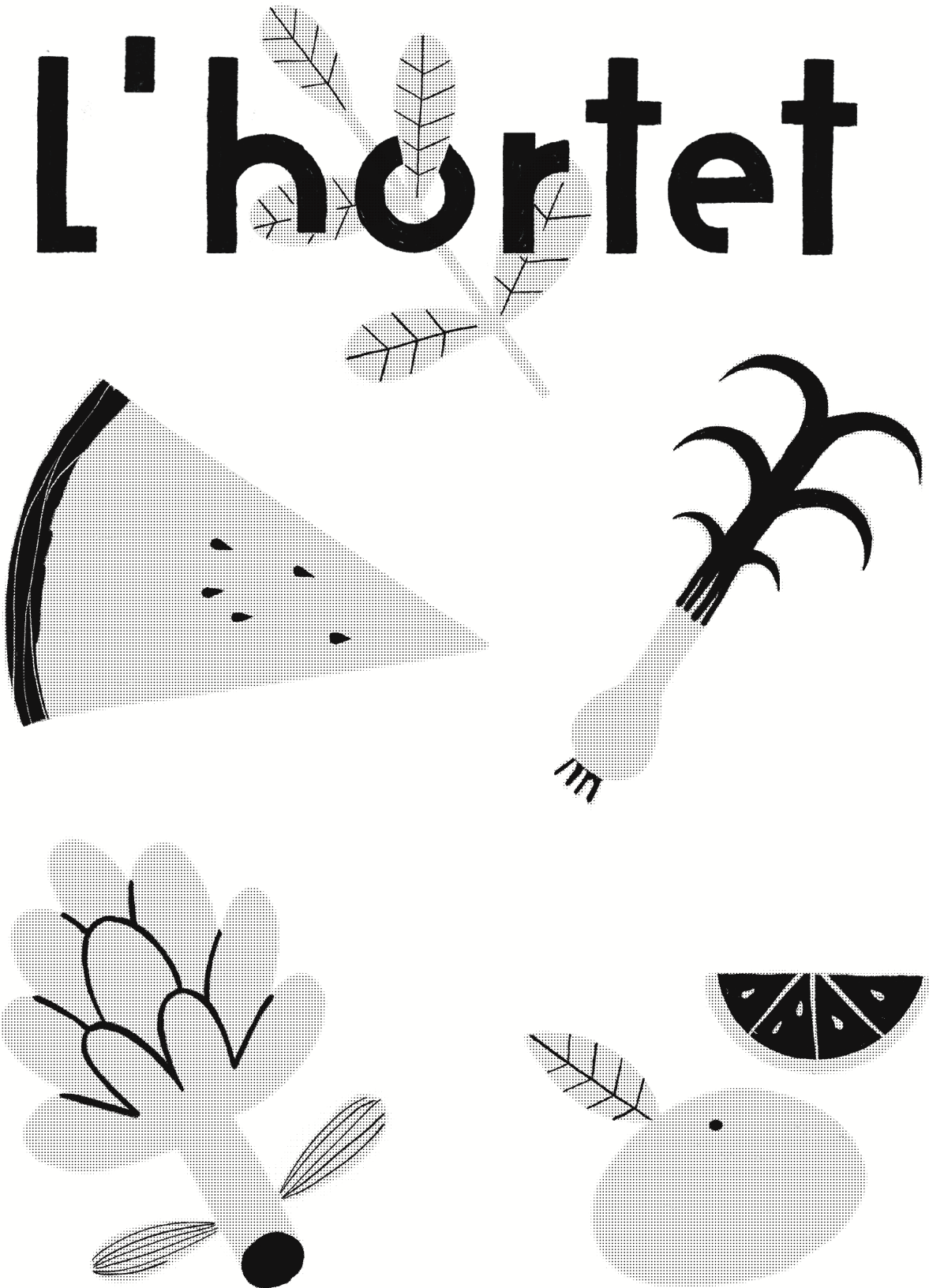
1. El Baix Segura
2. El Baix Vinalopó
3. L'Alacantí
4. La Marina Baixa
5. La Marina Alta
6. El Vinalopó Mitjà
7. L'Alt Vinalopó
8. L'Alcoià
9. El Comtat
10. La Safor
11. La Vall d'Albaida
12. La Costera
13. La Canal de Navarrés
14. La Ribera Baixa
15. La Ribera Alta
16. La Vall de Cofrents-Aiora
17. La Foia de Bunyol- Xiva
18. La Plana d'Utiel-Requena
19. L'Horta Sud
20. València
21. L'Horta Nord
22. El Camp de Morvedre
23. El Camp de Túria
24. La Serrania
25. El Racó d'Ademús
26. L'Alt Millars
27. L'Alt Palància
28. La Plana Baixa
29. La Plana Alta
30. L'Alcalatén
31. El Baix Maestrat
32. L'Alt Maestrat
33. Els Ports

Fitxes complementàries per a L'Hortet: La Carxofa. Aquestes les podràs descarregar a través d'un codi QR que es trobarà al final del quadernet.

8.3. PLÀNOL I IL·LUSTRACIONS DEL *PACKAGING*

L'hortet

LES COMARQUES VALENCIANES

